

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013
FONDUL SOCIAL EUROPEAN. Investește în oameni!

Barometrul productivității muncii

Autori:

Coordonator Birou: conf.univ.dr. Liviu Voinea

Coordonator studiu: prof.univ.dr. Lucian Albu

Vergil Voineagu, Mariana Pietreanu, Viorica Duma, Cătălin Curea,
Radu Filip

Proiect implementat de Blocul Național Sindical

București, 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Barometrul productivității muncii

ISBN: 978-973-0-09747-4

Material editat în cadrul proiectului

*Biroul pentru observarea pieței muncii
și a calității locurilor de muncă*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Sectorial
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

INVESTEȘTE ÎN OAMENI !

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Barometrul productivității muncii

1. Introducere și context

paginile 4 - 5

2. Structura ocupării și numărul salariaților

paginile 6 - 12

3. Câștigurile salariaților

paginile 13 - 17

4. Productivitatea muncii

paginile 18 - 28

5. Costul unitar al muncii în industrie pe activități ale industriei

paginile 29 - 32

6. Indicatori structurali

paginile 33 - 35

7. Concluzii

paginile 36 - 38

Anexe statistice - *paginile 39 - 48*

Note metodologice - *paginile 49 - 62*

“Scăderea numărului de salariați nu a făcut economia românească mai competitivă ci doar a ajustat costurile de producție”

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

1. Introducere și context

Modelul falimentar de dezvoltare economică al României bazat pe consumul pe datorie de bunuri din import, precum și pe

investiții străine predominante în sectoarele orientate tot către consum (retail, sectorul bancar și sectorul imobiliar), și finanțat prin economisire externă, și-a atins limitele și a împins economia în criză. Criza economică pe care România o traversează din octombrie 2008, coroborată cu criza economică globală, ridică acut problema productivității în economia românească. Desigur, lipsa de echilibru și pro-ciclicitatea politicii fiscale și bugetare au reprezentat factori agravanți, dar criza economică a pornit din comportamentul de supra-consum al sectorului privat și din deficitul de cont curent, nu din comportamentul sectorului public și nici din deficitul bugetar.

Acest barometru își propune să analizeze productivitatea la nivel național și în ramurile dominate de sectorul privat, nu doar pentru că de aici se așteaptă eventuala

relansare a economiei, ci și pentru faptul că datele sunt disponibile și productivitatea mai ușor de calculat. **Totuși, nu putem omite chestiunea productivității în sectorul public și vom dedica un raport separat acesteia, în lunile următoare, pentru a putea aprofunda modul de calcul al productivității în diferite ramuri de activitate din sectorul public (sănătate, învățământ, justiție, administrație publică).** Acest tip de analize se află încă în stadiu incipient și la nivel mondial, într-o perioadă de căutări și încercări.

Pentru analiza productivității la nivel național este necesară studierea unora dintre factorii fundamentali de impact, printre care de regulă se includ numărul și distribuția pe sectoare și ramuri economice a forței de muncă și a salariaților, nivelul brut și nivelul net al câștigurilor salariale și distribuția lor pe sectoare și ramuri economice, fondul de timp de muncă și costul unitar al forței de muncă, structura personalului și a output-ului pe clase de mărime și activități economice.

Figura 1 arată, prin calculul împrumutului net (economisire minus investiții) falimentul modelului de dezvoltare în care am consumat mai mult decât am produs și s-au obținut creșteri salariale peste creșterile de productivitate (vezi și figura 2).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 1. Împrumutul net total intern

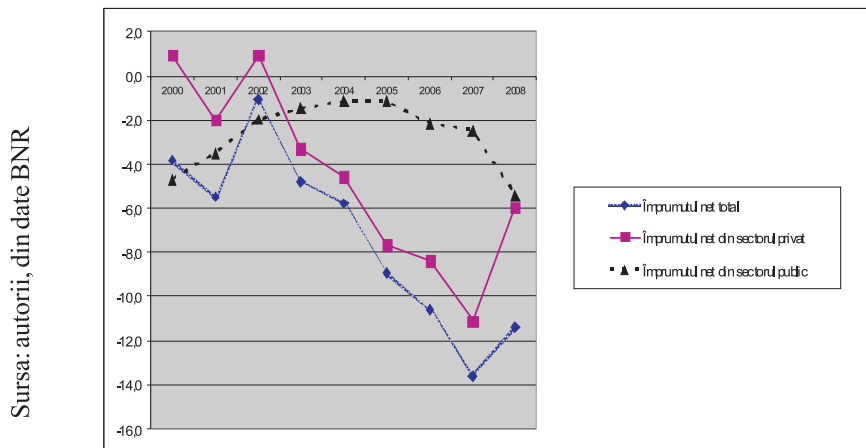
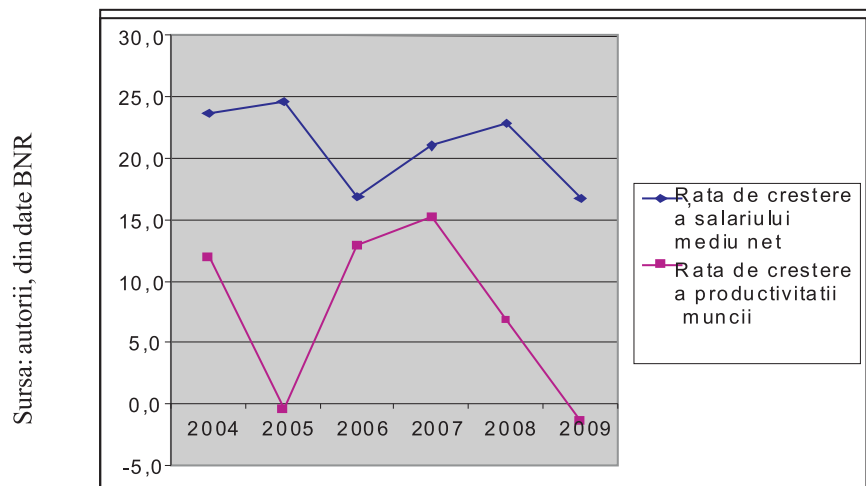

Figura 2. Salariile și productivitatea muncii, 2004-2009

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

2. Structura ocupării și numărul salariaților

În prezent România se plasează pe ultimul loc în cadrul UE în privința ponderii serviciilor în totalul forței de muncă (doar 39,8%, comparativ cu 54,1% în Polonia, 56,2% în Cehia, 56,1% în Bulgaria, 63,3% în Ungaria etc.). În ceea ce privește însă ponderea agriculturii în totalul forței de muncă (28,7%), România se află pe primul loc în UE.

Aceasta reflectă o serioasă rămânere în urmă comparativ cu structura economiilor celorlalte țări din UE, fiind și una din cauzele nivelului scăzut al productivității pe ansamblul economiei naționale.

Totuși, între 1995 și 2008 ponderea serviciilor a crescut cu 12% iar cea a agriculturii a scăzut cu 7%, dar România continuă să fie țara din UE cu cea mai inadecvată distribuție a ocupării forței de muncă pe sectoare.

Aceasta afectează potențialul de creștere economică, întrucât există o puternică corelație pozitivă între ponderea sectorului serviciilor în forța de muncă și nivelul PIB-ului pe locuitor (coeficient de corelație în jur de +0,7), în vreme ce între ponderea industriei și PIB-ul pe locuitor și respectiv între ponderea agriculturii și PIB-ul pe locuitor corelațiile sunt negative (coeficienții de corelație corespunzători fiind de aproximativ -0,6 și respectiv -0,5).

Implicit, această structură defectuoasă afectează și capacitatea de recuperare a decalajelor față de media europeană și chiar capacitatea de convergență reală în vederea aderării la zona euro.

O zonă monetară optimă trebuie să fie caracterizată de răspunsuri similare la șocuri similare ale ofertei agregate, ceea ce nu se poate decât prin similaritatea structurilor de producție și ocupare, respectiv similaritate a veniturilor. În ambele cazuri discuția despre productivitatea muncii devine esențială.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

În literatura de specialitate se subliniază că în general dinamica pe termen lung a economiilor naționale în epoca contemporană se caracterizează prin creșterea ponderii sectorului terțiar atât în PIB cât și în totalul forței de muncă, aceasta semnificând tranziția de la o economie slab dezvoltată la una de tip modern. Uneori, chiar decalajul între țări din punctul de vedere al gradului de dezvoltare economică se evaluează pe baza diferențelor care există în ceea ce privește contribuția sectorului serviciilor la formarea PIB-ului.

La nivelul UE, se constată că în țările dezvoltate tendința este de egalizare a productivității între sectoarele economice. Spre deosebire de acestea, în România, de exemplu, există încă diferențe mari între sectoare.

La nivelul anului 2008, în vreme ce ponderea agriculturii în forța de muncă era de 28,7%, ponderea acesteia în PIB era de doar 7%. În schimb, în cazul industriei și al serviciilor ponderile erau de 31,5% și respectiv 39.8% în forța de muncă, comparativ cu 42% și respectiv 51% în PIB.

În anul 2009, conform datelor din Ancheta forței de muncă în gospodărie, în ramura Agricultură, silvicultură și pescuit erau ocupate aproape 26% din totalul persoanelor ocupate, aceasta plasându-se pe primul loc. Totuși, mai puțin de 10% dintre aceștia (2,5% din total) erau salariați, ceilalți fiind lucrători pe cont propriu – o convenție statistică pentru a nu-i numi în fapt șomeri.

În tabelul 1 este redată distribuția, în valori absolute, a populației ocupate, în anii 2008 și 2009.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul 1. Populația ocupată civilă, pe activități ale economiei naționale (la sfârșitul anului)

Activitatea (secțiuni CAEN Rev.2)	2008	2009
Total	8747	8411
Agricultură, silvicultură și pescuit	2407	2411
Industrie	1981	1774
Industrie extractivă	81	73
Industrie prelucrătoare	1691	1491
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	82	75
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	127	135
Construcții	692	626
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	1168	1138
Transport și depozitare	422	419
Hoteluri și restaurante	162	125
Informații și comunicații	132	125
Intermedieri financiare și asigurări	117	114
Tranzacții imobiliare	47	49
Activități profesionale, științifice și tehnice	166	164
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	217	207
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	220	230
Învățământ	432	413
Sănătate și asistență socială	402	408
Activități de spectacole, culturale și recreative	62	67
Alte activități de servicii	120	141

Sursa: Balanța forței de muncă, INS

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

În anul 2009, salariații reprezentau 70,5% din populația ocupată, iar în cadrul acestora ponderea cea mai mare o deținea Industria prelucătoare (27,5%), urmată de Comerț (16,4%) și de Construcții (8,9%).

Salariații bugetari în 2009 se regăseau în ramurile Administrație publică și apărare, Învățământ, Sănătate și asistență socială și Activități de spectacole culturale, al căror total reprezenta aproape 21% din numărul total al salariaților din România.

Tabelul 2. Populația ocupată de 15-64 ani, din care salariați, după CAEN în anul 2009

	Persoane ocupate		Salariați	
		%		%
Total	8804660	100	6206172	100
Agricultura, silvicultura și pescuit	2261309	25.7	154295	2.5
Industria extractivă	100383	1.1	100202	1.6
Industria prelucătoare	1750436	19.9	1707126	27.5
Productia și furnizarea de energie	128663	1.5	128262	2.1
Distributia apei, salubritate	67960	0.8	64999	1.0
Construcții	723785	8.2	551015	8.9
Comert cu ridicata și cu amanuntul	1154756	13.1	1015120	16.4
Transport și depozitare	455013	5.2	414585	6.7
Hoteluri și restaurante	164514	1.9	158000	2.5
Informații și comunicații	123122	1.4	117990	1.9
Intermedieri financiare și asigurări	122115	1.4	120250	1.9
Tranzacții imobiliare	15534	0.2	13427	0.2
Activități profesionale, științifice	147706	1.7	128588	2.1
Activități de servicii administrative	149829	1.7	146954	2.4
Administrație publică și apărare	489419	5.6	489419	7.9
Invatamant	385337	4.4	383311	6.2
Sanatate și asistența socială	393057	4.5	383375	6.2
Activități de spectacole culturale	44712	0.5	40779	0.7
Alte activități de servicii	98110	1.1	82544	1.3
Activități ale gospodăriilor private	28902	0.3	5931	0.1

Sursa: calculat pe baza datelor INS, Ancheta forței de muncă în gospodării.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

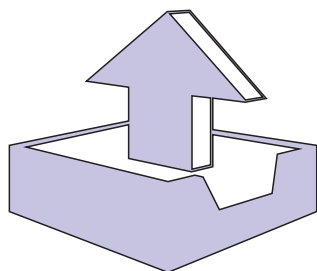
Analizând în structură dinamica numărului de salariați se constată că sectorul public, care astăzi se impune a fi restructurat, a înregistrat o creștere cvasicontinuuă până la un maxim de 1281,6 mii salariați la sfârșitul lunii ianuarie 2009, după care a urmat o descreștere foarte lentă, până la 1221,6 mii la finele lunii mai din 2010. Se constată, pentru perioada considerată, reacția adversă a sectorului bugetar la condițiile crizei actuale.

Astfel, în vreme ce ramurile economice acoperite de sectorul privat au înregistrat reduceri semnificative de personal (începând încă din aprilie 2008 în cazul industriei, din septembrie 2008 în cazul construcțiilor și din noiembrie 2008 în cazul comerțului și transporturilor), în sectorul bugetar numărul salariaților a continuat să crească, în ianuarie 2009 înregistrându-se chiar un spor record de +77,2 mii persoane.

Abia din luna februarie 2009 trendul a devenit ușor descrescător în sectorul bugetar (între ianuarie 2009 și mai 2010 scăderea numărului de salariați fiind de doar 60 mii persoane).

În perioada analizată structura numărului de salariați s-a modificat astfel:

- ponderile industriei și transporturilor s-au redus de la 43,2% la 28,7% și respectiv de la 6,5% la 6,0%,
- în vreme ce ponderile construcțiilor și comerțului s-au majorat de la 6,1% la 7,6% și respectiv de la 11,8% la 16,2%.

Cea mai spectaculoasă creștere s-a produs în cazul sectorului bugetar, a cărei pondere a crescut aproape continuu, de la 21,4%, în ianuarie 2000, la recordul din luna mai 2010, de 28,6% (tocmai în perioada iulie 2008 - mai 2010, perioadă de criză, creșterea a fost de 4 puncte procentuale).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

În mod curent, pentru analizele economice se folosesc datele publicate lunar de INS sub forma Buletinului Statistic Lunar, a cărui metodologie în cazul salariaților diferă de aceea folosită în Ancheta în gospodărie.

Conform acesteia, pe termen lung, în perioada ianuarie 2000 - noiembrie 2010 numărul salariaților s-a diminuat de la 4457,1 mii persoane la 4164,4 mii persoane.

Cele mai mari sporuri s-au înregistrat începând cu 2005, atingându-se un maxim de 4834,6 mii la finele lunii septembrie 2008, după care, odată cu instalarea crizei în România, s-au operat reduceri masive de personal, mai întâi în sectorul privat și apoi și în cel public.

În perioada noiembrie 2009 - noiembrie 2010, la nivelul economiei naționale s-a înregistrat o scădere a efectivului salariaților de 272,8 mii persoane (-6,2%).

În valori absolute, cele mai mari reduceri s-au înregistrat în: industrie (-87,4 mii, din care în industria prelucrătoare -70,5 mii), construcții (-28,9 mii), comerț (-28,2 mii), administrație publică și apărare (-25,8 mii), sănătate (19,6 mii), învățământ (-19,2 mii), transport (-19 mii) și servicii administrative (-15,1 mii).

În valori relative, cele mai drastice reduceri s-au operat în administrație publică și apărare (-11,2%), activități culturale (-9,5%), agricultură (-9%), servicii administrative (-8,7%), construcții (-8,4%), transport (-7%), industrie (-6,7%, din care în industria extractivă -11% și în cea prelucrătoare -6,7%) și tranzacții imobiliare (-6,3%).

Din punctul de vedere al structurii, în efectivul total de salariați de la sfârșitul lunii noiembrie 2010, cele mai mari ponderi erau deținute de industrie (29,2%, din care industria prelucrătoare 23,7%), comerț (16,5%), învățământ (9,1%), sănătate (8,8%), construcții (7,6%), transport (6,1%), administrație publică și apărare (4,9%) și servicii administrative (3,8%).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

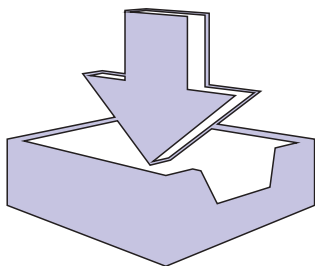

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Comparativ cu luna noiembrie 2009, ponderea deținută a suferit un recul semnificativ în cazul ramurilor administrație publică și apărare (-0,3 puncte procentuale), industrie (-0,2 puncte procentuale) și construcții (-0,2 puncte procentuale), în vreme ce ponderea ramurii comerț s-a majorat (+0,4 puncte procentuale).

În primele zece luni din 2010 numărul salariaților s-a redus în sectorul public cu 88,3 mii (-6%) și în sectorul privat cu 83 mii (-2,9%).

La sfârșitul lunii octombrie 2010 sectorul privat deținea 66,7% din numărul total de salariați (66,0% în ianuarie 2010).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

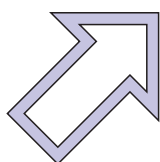
În luna noiembrie 2010, la nivelul economiei naționale, salariul mediu brut lunar a fost de 1900 lei.

3. Câștigurile salariaților

Peste această medie s-au situat ramurile: intermediari financiari (4479 lei), informații și comunicații (3867 lei), energie (3620 lei), activități profesionale și științifice și tehnice (2946 lei), administrație publică și apărare (2227 lei), transport (2133 lei), industrie (1964 lei; 3358 lei în industria extractivă și 1759 lei în industria prelucrătoare).

Un salariu mediu brut lunar mai mic decât media națională s-a înregistrat în ramurile: hoteluri și restaurante (1077 lei), alte activități și servicii (1133 lei), servicii administrative (1300 lei), activități culturale (1376 lei), sănătate (1457 lei), agricultură (1492 lei), construcții (1599 lei), comerț (1658 lei), învățământ (1690 lei), distribuția apei (1789 lei) și tranzacții imobiliare (1783 lei).

La nivelul economiei naționale, salariul mediu brut lunar a crescut în perioada noiembrie 2009 - noiembrie 2010 cu 34 lei (1,8%).

Creșteri ale salariului mediu brut lunar, mai mari în valori absolute decât media pe țară, s-au înregistrat, în ordine, în ramurile: informații și comunicații (+519 lei), distribuția apei (+188 lei), energie (+172 lei), industrie (+168 lei; +185 lei în industria extractivă și +167 lei în cea prelucrătoare), agricultură (+155 lei), transport (+136 lei), activități profesionale, științifice și tehnice (+124 lei), comerț (+110 lei), intermediari financiari (+102 lei), servicii administrative (+83 lei), alte activități și servicii (+61 lei), construcții (+48 lei) și hoteluri și restaurante (+46 lei).

În valori relative, creșterile cele mai importante au fost în ramurile: informații și comunicații (+15,5%), distribuția apei (+11,7%), agricultură (+11,6%), industrie (+9,4%; +5,8% în industria extractivă și +10,6% în cea prelucrătoare), comerț (+7,1%), transport (+6,8%),

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

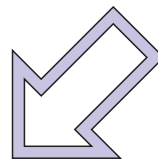
Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

servicii administrative (+6,8%), alte activități și servicii (+5,7%), energie (+5%), hoteluri și restaurante (+4,5%), activități profesionale, științifice și tehnice (+4,4%), construcții (+3,1%) și intermediari financiare (+2,3%).

Reduceri drastice s-au înregistrat însă în cazul sectoarelor bugetare, precum administrație publică și apărare (-423 lei sau -16%), învățământ (-327 lei sau -16,2%), sănătate (-236 lei sau -13,9%) și activități culturale (-218 lei sau -13,7%).

În primele zece luni ale anului 2010 salariul mediu brut lunar a scăzut în sectorul public cu 21,6% (de la 2417 lei la 1894 lei). În aceeași perioadă însă în sectorul privat acesta a sporit cu 6,1% (de la 1717 lei la 1821 lei).

Salariul mediu net lunar a fost în luna noiembrie 2010 de 1377 lei. Peste această medie se situau ramurile: intermediari financiare (3180 lei), informații și comunicații (2832 lei), energie (2579 lei), activități profesionale și științifice și tehnice (2106 lei), administrație publică și apărare (1601 lei), transport (1537 lei), industrie (1425 lei; 2379 lei în industria extractivă și 1283 lei în industria prelucrătoare). Un salariu mediu brut lunar mai mic decât media națională se înregistra în ramurile: hoteluri și restaurante (804 lei), alte activități și servicii (831 lei), servicii administrative (956 lei), activități culturale (1005 lei), sănătate (1072 lei), agricultură (1088 lei), construcții (1163 lei), comerț (1203 lei), învățământ (1223 lei), tranzacții imobiliare (1296 lei) și distribuția apei (1299 lei).

Salariul mediu net lunar la nivel național a crescut în perioada noiembrie 2009 - noiembrie 2010 cu 11 lei (0,8%). Aceasta înseamnă o scădere a puterii de cumpărare cu 7% (având în vedere inflația anualizată de 7,9%).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

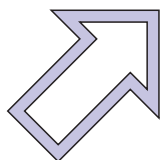
Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

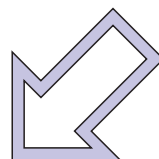
Blocul Național Sindical

Creșteri ale salariului mediu net brut, mai mari în valori absolute decât media pe țară, s-au înregistrat în ramurile: informații și comunicații (+400 lei), distribuția apei (+116 lei), industrie (+98 lei; +119 lei în industria extractivă și +97 lei în cea prelucrătoare), energie (+92 lei), agricultură (+91 lei), activități profesionale, științifice și tehnice (+83 lei), transport (+79 lei), comerț (+68 lei), servicii administrative (+51 lei), intermediari financiare (+39 lei), alte activități și servicii (+39 lei), hoteluri și restaurante (+33 lei) și construcții (+22 lei).

În valori relative, creșterile cele mai importante au fost în ramurile: informații și comunicații (+16,4%), distribuția apei (+9,8%), agricultură (+9,1%), industrie (+7,4%; +5,3% în industria extractivă și +8,2% în cea prelucrătoare), comerț (+6,0%), servicii administrative (+5,6%), transport (+5,4%), alte activități și servicii (+4,9%), hoteluri și restaurante (+4,3%), activități profesionale, științifice și tehnice (+4,1%), energie (+3,7%), construcții (+1,9%) și intermediari financiare (+1,2%).

Reduceri semnificative s-au înregistrat însă în cazul sectoarelor bugetare, precum administrație publică și apărare (-312 lei sau -16,3%), învățământ (-226 lei sau -15,6%), sănătate (-177 lei sau -14,2%) și activități culturale (-159 lei sau -13,7%).

În primele zece luni ale anului 2010 salariul mediu net lunar a scăzut în sectorul public cu 20,9% (de la 1734 lei la 1371 lei). În aceeași perioadă însă în sectorul privat acesta a sporit cu 5,3% (de la 1256 lei la 1323 lei).

Practic, s-a ajuns în ultima vreme la egalizarea salariului mediu între cele două sectoare, public și privat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

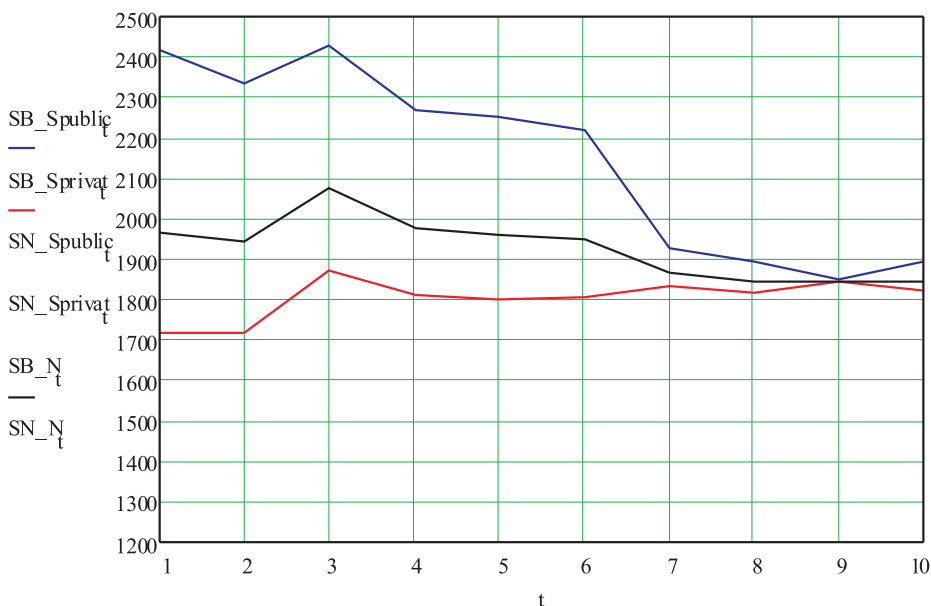

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 3. Dinamica salariului mediu, 2010

În figura 3 se prezintă dinamica salariului mediu brut și respectiv net în cele două sectoare, public (trajectoriile albastre) și privat (trajectoriile negre), precum și la nivel național (trajectoriile negre). În figură, pe ordonată SB și SN semnifică salariul mediu brut și respectiv salariul mediu net în sectoarele public și privat, precum și la nivel național (N), iar pe abscisă lunile din intervalul ianuarie 2010 – octombrie 2010 sunt reprezentate prin cifre de la 1 la 10.

România a atins după iulie 2010 o utopie posibilă doar în regimurile socialiste, după cum apreciau Keynes (1936) sau Stiglitz (2008): egalizarea salariilor la un nivel redus, prin tăierea uniformă a salariilor din sectorul bugetar.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Din păcate această evoluție este contraindicată.

Salarii mai mici nu înseamnă, așa cum greșit cred unii, productivitate mai mare, ci înseamnă pe de o parte un stimulent mai mic pentru muncă – și implicit scăderea producției -, iar pe de altă parte un consum mai mic – și implicit noi disponibilizări și amânarea reluării creșterii economice.

Nu este întâmplător faptul că, imediat după tăierea cu 25% a salariilor bugetarilor, economia a reintrat în recesiune, deși anterior acestei măsuri, în trimestrul II 2010, înregistrase o ușoară revenire (+0,3%).

Analiza distribuției în profil teritorial a salariului mediu demonstrează existența unor diferențe semnificative. Discrepanțele sunt și mai accentuate în cazul considerării PIB-ului pe locuitor (față de București-Ilfov, PIB-ul celorlalte regiuni se plasează la niveluri între 25,4% și 44,7%).

Comparativ cu regiunea București-Ilfov, în celelalte regiuni ale țării salariul mediu brut reprezintă între 62,9% și 71,4%, iar salariul mediu net între 63,9% și 72,0%.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

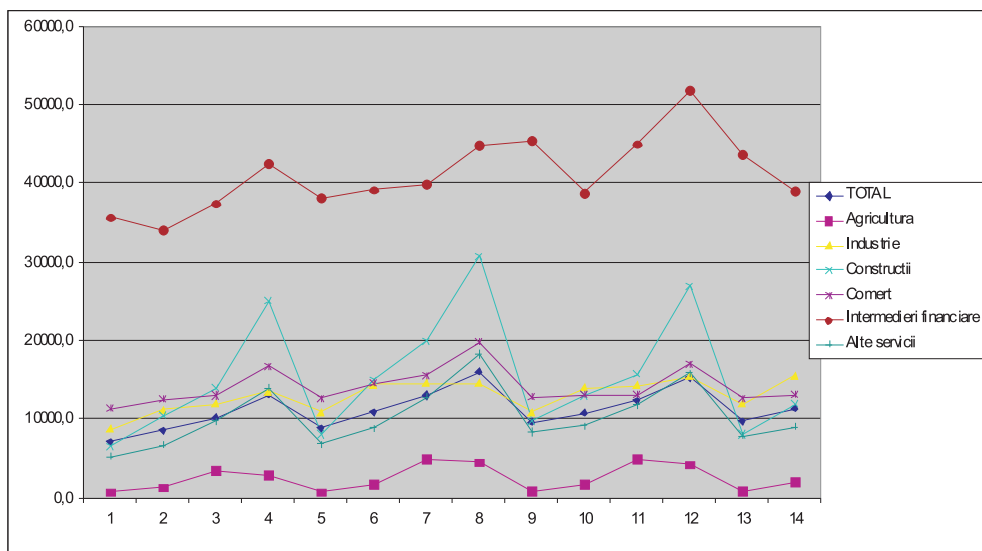
Blocul Național Sindical

4. Productivitatea muncii

Conform datelor Institutului Național de Statistică, economia românească a înregistrat în primele două trimestre ale anului 2010 o creștere a productivității muncii, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2009.

Pentru a avea o valoare unitară a productivității muncii pe întreaga economie, aceasta a fost calculată prin raportarea valorii adăugate brute la numărul de persoane ocupate, respectiv la numărul de ore lucrate. În Figura 4 se poate observa dinamica productivității muncii urmărită în serii trimestriale pe sectoare, începând cu anul 2007, iar în Figura 5 – productivitatea orară.

Figura 4. Dinamica productivității muncii pe persoană ocupată, RON/persoană

Sursa : INSSE, dec. 2010

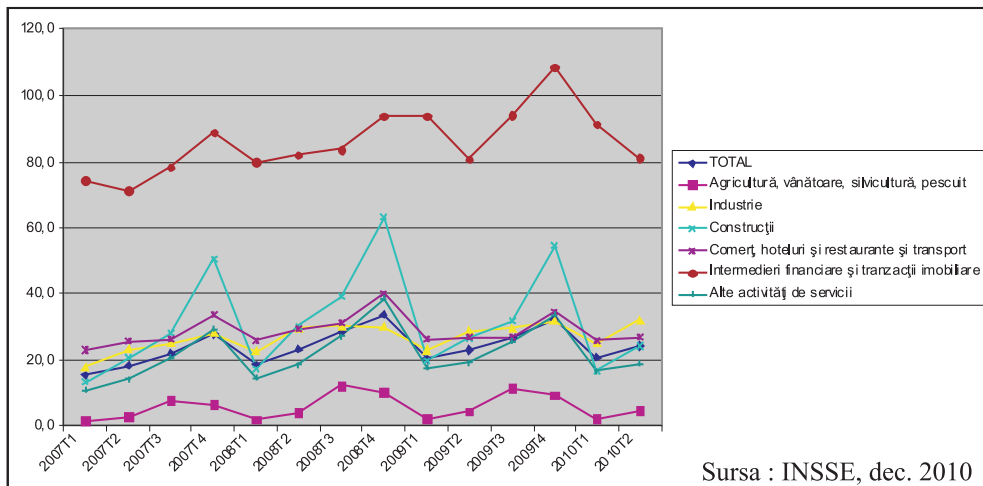

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 5. Dinamica productivității orare a muncii, RON/oră lucrată

Tabelul 3. Productivitatea muncii pe persoană ocupată, serii trimestriale, RON/persoană

	TOTAL	Agricultură, vânătoare, silvicultură, pescuitul și piscicultura	Industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă	Construcții	Comerț, hoteluri și restaurante și transport	Intermedieri financiare și tranzacții imobiliare	Alte activități de servicii
2007 T1	7227,6	728,4	8751,9	6622,4	11353,0	35672,2	5236,4
2007 T2	8601,3	1275,7	11259,1	10436,6	12629,0	34027,3	6749,7
2007 T3	10274,8	3418,1	12033,1	13966,1	13018,7	37557,6	9735,7
2007 T4	13204,8	2918,0	13515,4	25115,7	16808,0	42548,7	13924,9
2008 T1	8827,4	796,9	10987,9	8151,9	12773,5	38198,1	6945,7
2008 T2	11003,8	1800,1	14395,8	14968,3	14523,7	39152,3	8787,2
2008 T3	13104,5	4992,5	14601,4	20015,5	15556,4	39931,7	12831,2
2008 T4	16014,2	4573,9	14535,3	30810,5	19802,8	44898,9	18252,5
2009 T1	9595,8	907,3	10990,3	9782,8	12861,7	45423,6	8329,5
2009 T2	10769,8	1851,3	13877,0	13029,2	13241,5	38868,8	9114,2
2009 T3	12424,0	4933,0	14242,7	15807,3	13202,2	44999,5	11823,9
2009 T4	15326,4	4206,8	15380,9	26984,3	17032,9	51879,6	15908,4
2010 T1	9795,5	973,9	12032,1	8087,0	12701,3	43650,9	7906,4
2010 T2	11424,2	2035,7	15592,1	11968,1	13160,6	38937,6	8988,5

Sursa : Prelucrat din date INSSSE

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul 4. Productivitatea orară a muncii, serii trimestriale, RON/oră

	TOTAL	Agricultură, vânătoare, silvicultură, pescuitul și piscicultura	Industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă	Construcții	Comerț, hoteluri și restaurante și transport	Intermedieri financiare și tranzacții imobiliare	Alte activități de servicii
2007 T1	15,4	1,7	18,1	13,4	23,0	74,2	11,0
2007 T2	18,3	3,0	23,3	21,0	25,5	70,9	14,1
2007 T3	22,0	8,0	24,9	28,0	26,2	78,2	20,7
2007 T4	27,9	6,6	28,0	50,4	33,9	88,8	29,3
2008 T1	18,6	1,8	22,6	17,3	25,8	80,0	14,6
2008 T2	23,5	4,2	29,8	30,4	29,4	82,0	18,5
2008 T3	28,4	12,2	30,3	39,3	31,4	83,7	27,3
2008 T4	33,8	10,3	30,1	63,1	40,0	93,8	38,4
2009 T1	20,6	2,1	22,9	20,0	26,3	93,8	17,6
2009 T2	23,0	4,3	28,8	26,5	27,0	81,0	19,3
2009 T3	26,6	11,4	29,7	32,0	26,9	94,0	25,5
2009 T4	32,4	9,5	31,9	54,7	34,7	108,2	33,8
2010 T1	21,0	2,3	25,0	16,6	26,0	91,3	16,8
2010 T2	24,3	4,7	32,3	24,3	26,9	81,3	19,0

Sursa: prelucrat din date INSSE

Se observă o ciclicitate accentuată a productivității, nu doar în construcții și agricultură, acolo unde ar fi normal, dar și în industrie sau intermedieri financiare, ceea ce nu mai este justificat prin prisma sezonității afacerilor.

Cea mai mare productivitate a fost înregistrată în sectorul intermedierilor financiare și al tranzacțiilor imobiliare, mult peste media economiei chiar și în condițiile în care este singurul sector care a înregistrat o scădere a productivității în 2010, scădere datorată probabil prăbușirii consumului intern și înghețării activității de creditare pentru consum.

La polul opus se află agricultura, cu o productivitate mult sub media economiei naționale. Celelalte sectoare ale economiei au o productivitate apropiată de medie.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Această structură a productivității muncii ne arată câteva aspecte îngrijorătoare :

- 1. Cea mai mare productivitate se înregistrează într-un sector (financiar-bancar) care stimulează importurile și acumularea de datorie, nu exporturile și acumularea de resurse.**
- 2. Productivitatea peste medie din sectorul financiar nu are efect de antrenare în restul economiei, ceea ce exprimă costurile ridicate ale intermedierei financiare pentru cei care apelează la aceste servicii.**
- 3. Productivitatea muncii în agricultură este dezastruoasă, în condițiile în care peste un sfert din populația ocupată activează în acest sector. Deci restul populației ocupate trebuie să recupereze decalajul de productivitate creat de acest sector.**
- 4. Sectorul de servicii are o productivitate substanțial mai mică decât sectorul industrial (atât înainte de criză cât și pe parcursul acesteia), contrar așteptărilor și experienței europene, ceea ce înseamnă că nici măcar prin schimbarea structurii ocupării dinspre sectorul industrial către sectorul de servicii productivitatea muncii nu va crește în România și convergența cu UE nu va fi facilitată. O explicație posibilă constă în economia subterană, foarte prezentă în sectorul de servicii (astfel încât valoarea adăugată din acest sector nu este integral raportată).**

În continuare vom face o analiză mai detaliată a productivității muncii în sectorul industrial.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

În decursul primelor 10 luni ale anului 2010, productivitatea medie a muncii în industrie a crescut ușor de la 26,14 mii RON pe angajat în luna ianuarie la 27,8 mii RON pe angajat în luna octombrie, adică o creștere de 6%. Față de aceeași perioadă a anului 2009 productivitatea a înregistrat o creștere de 17,5% datorită majorării productivității la producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (19%), a celei din industria prelucrătoare (18,1%) și a celei din industria extractivă (2,1%).

Industria extractivă are o productivitate sub medie, cea energetică – peste medie, în timp ce industria prelucrătoare se situează la nivelul mediu. În industria extractivă, singurul sector care înregistrează o productivitate peste medie este cel al activităților de servicii anexe extracției. În același timp, singurul sector unde s-a înregistrat o scădere a productivității muncii îl reprezintă sectorul extracției petrolului brut și a gazelor petroliere.

În cadrul industriei prelucrătoare, sectoarele cu cea mai mare productivitate sunt:

- fabricarea produselor de cocserie și prelucrarea țițeiului (399,2 mii lei, de 14 ori peste medie),
- fabricarea produselor din tutun (270,8 mii lei, de 10 ori peste medie),
- industria farmaceutică (74,6 mii lei),
- industria metalurgică (63,5 mii lei),
- industria de băuturi (52,9 mii lei) și
- fabricarea autovehiculelor de transport rutier (30,8 mii lei)

De partea cealaltă, **sectoarele cu cea mică productivitate sunt:**

- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (4,7 mii lei), textile (11,5 mii lei), pielărie (6,7 mii lei),
- fabricarea de mobilă (9,3 mii lei)
- fabricarea calculatoarelor (12,2 mii lei),
- fabricarea de mașini și utilaje (13,9 mii lei),
- construcții metalice (18,6 mii lei).

În Figura 6, sectoarele industriale apar delimitate de nivelul productivității medii care este de 28,6 mii lei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

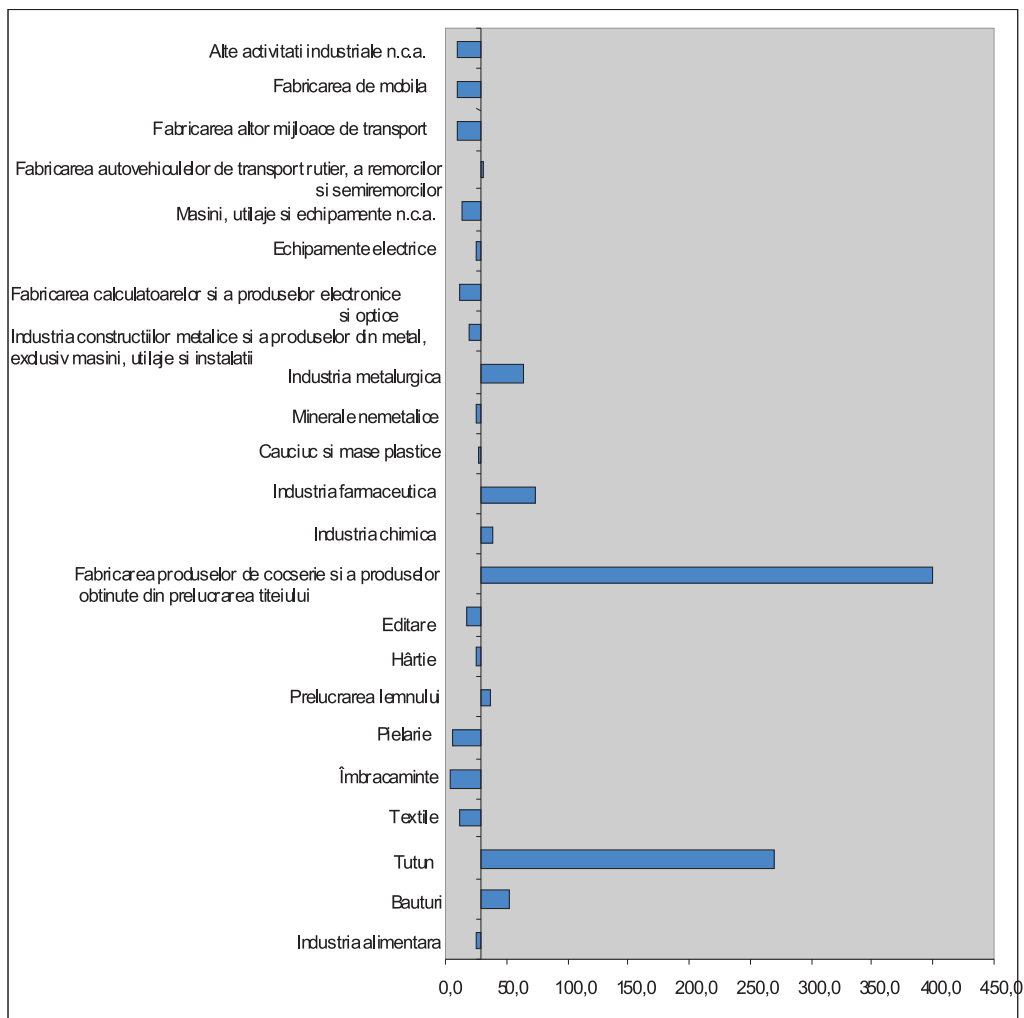

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 6. Productivitatea muncii pe sectoare ale industriei prelucrătoare, octombrie 2010, mii lei/angajat

Sursa: prelucrat din date INSSE

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Putem remarca unele aspecte care trebuie să se constituie în semnale de alarmă:

- Majoritatea sectoarelor din industria prelucrătoare se găsesc sub productivitatea medie.
- Sectoarele cu cea mai mare productivitate, respectiv prelucrarea țigăii și industria tutunului, sunt orientate către distribuție și consum intern.
- Alte sectoare cu productivitate peste medie sunt și ele orientate către consum intern: industria de băuturi și cea farmaceutică. Productivitatea peste medie din prelucrarea lemnului se explică probabil prin munca la negru în această industrie (dominată de zilieri).
- Singurele sectoare orientate către export și cu productivitate peste medie sunt industria metalurgică și fabricarea autovehiculelor de transport rutier, dar valorile sunt totuși apropiate de medie.
- Industriile tradiționale de export precum cea de îmbrăcăminte, pielărie sau mobilă înregistrează productivități scăzute.
- fabricarea calculatoarelor și fabricarea de mașini și utilaje sunt probabil intensive tot în forță de muncă, din moment ce au productivități sub medie, deci au o componentă redusă de inovație și seamănă mai degrabă cu industria textilă și de îmbrăcăminte din acest punct de vedere.
- Productivitatea scăzută din sectorul construcțiilor metalice se explică probabil prin scăderea masivă a producției pe fondul crizei imobiliare.

În concluzie, aceste date actualizate arată că speranța în schimbarea rapidă a modelului de creștere economică de la unul bazat pe consum la unul bazat pe export nu este întemeiată, întrucât sectoarele orientate către export înregistrează productivități mai mici decât sectoarele orientate către consum intern, chiar și în condițiile crizei economice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

→ În privința producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, cel de-al treilea mare sector industrial, putem constata că are o productivitate ce depășește destul de bine media, 40,7 mii lei. Aceasta se poate însă datora prețurilor de monopol sau oligopol restrâns care contribuie la creșterea valorii adăugate brute.

→ Analizând în dinamică evoluția productivității muncii din industrie în primele 10 luni se poate constata că au înregistrat creșteri de productivitate cu mult peste medie sectoarele cu o productivitate ridicată. Cea mai mare creștere o înregistrează industria metalurgică cu 15,33%, urmată de fabricarea tutunului cu 15,09% și de fabricarea produselor de cocserie și prelucrarea țigăii cu 13,43%.

→ În general productivitatea a crescut ușor în toate sectoarele industriale. Dacă productivitatea peste medie în industria metalurgică și în fabricarea autovehiculelor de transport rutier se vede și în performanța la export a acestor sectoare, în alte industrii este posibil ca productivitatea ridicată să evidențieze și tendințe către munca la negru (productivitatea fiind calculată ca producție supra număr de angajați).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

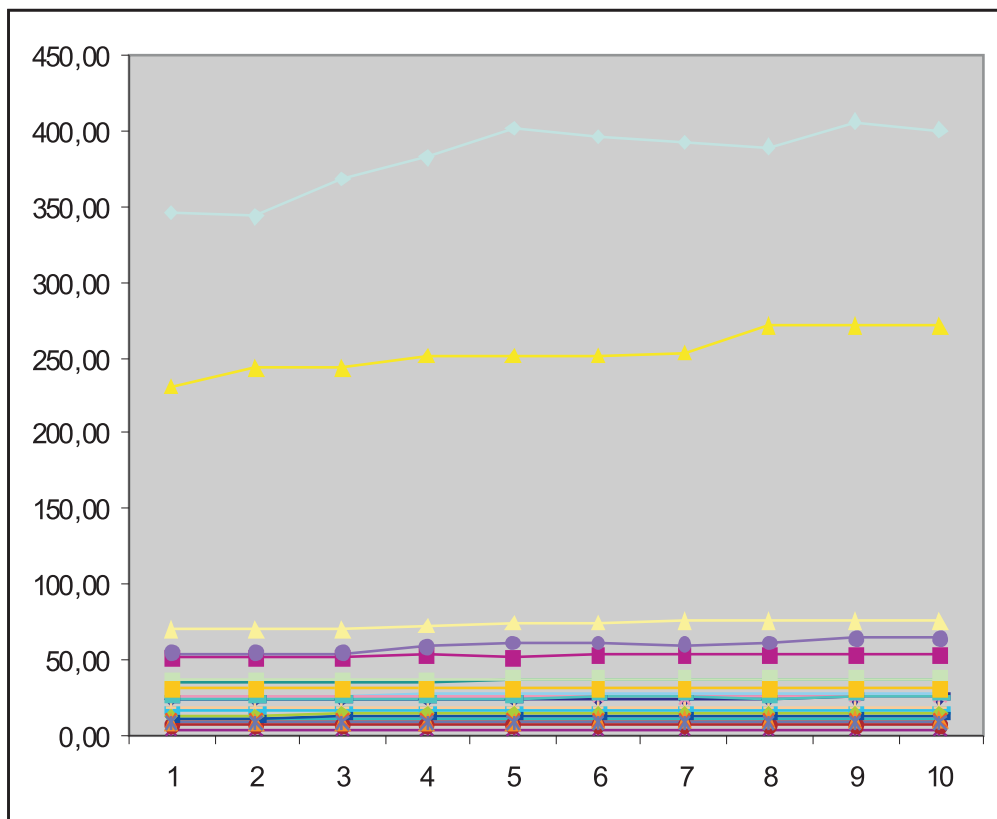

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 7. Productivitatea muncii la nivelul sectoarelor industriei prelucrătoare, primele 10 luni 2010

Sursa: prelucrat din date INSSE

Deși se înregistrează o creștere a productivității muncii în termeni nominali, în momentul în care o comparăm cu cea a celorlalte state din Uniunea Europeană constatăm că ea se află la mai puțin de jumătate din media productivității țărilor UE, în momentul de față doar Bulgaria înregistrând o productivitate mai mică decât România (vezi Tabelul A3 din Anexă).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

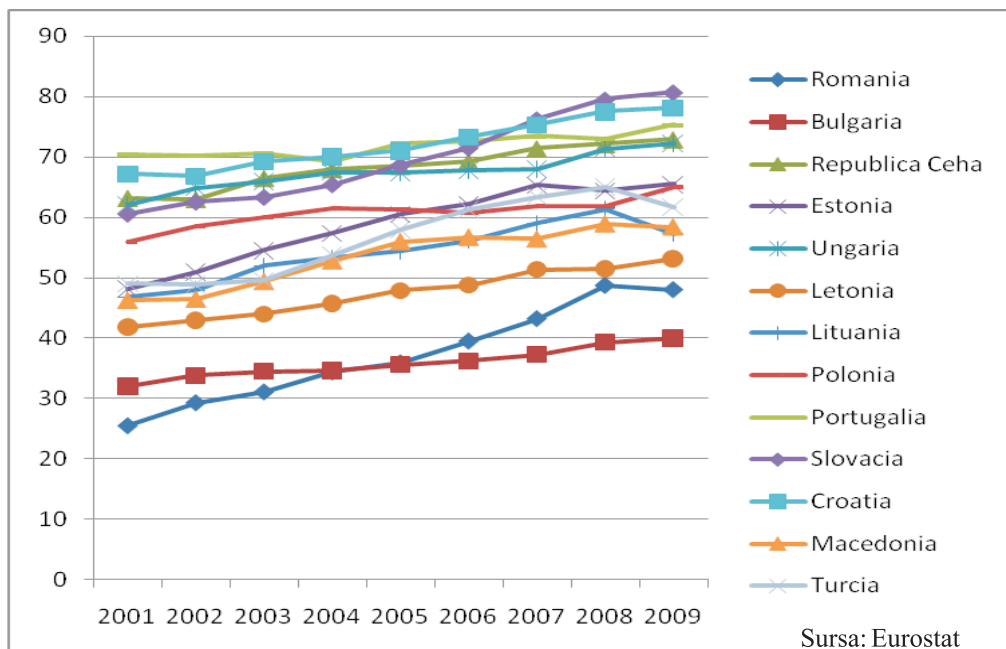

Blocul Național Sindical

Figura 8 compară nivelul și evoluția productivității muncii în economiile cu care România este concurentă pe plan european. Se observă o serie de aspecte interesante:

- 1. Creșterea productivității muncii în România între 2000-2008 nu a fost singulară, toate țările cu care România concurează direct înregistrând dinamici pozitive.**
- România, a cărei productivitate se situează la 48% din media europeană, se află semnificativ în urma Croației, Macedoniei și Turciei, țări nemembre ale UE încă. Cu o productivitate atât de scăzută, România nu poate găsi în exporturi principalul motor de relansare economică.
- 3. Singurele țări din UE care au înregistrat scăderi ale productivității muncii în 2009 au fost România, Lituania și Grecia (vezi și tabelul A3), practic țările europene care au aplicat cele mai severe măsuri anti-criză.** Cum în cazul României aceste măsuri au culminat în 2010, ne așteptăm ca dinamica negativă a productivității să fi continuat.

Figura 8. Productivitatea muncii, diferite economii europene, EU27=100

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Competitivitatea este analizată prin corelația dintre salarii și productivitatea muncii, important fiind ca sporurile de productivitate să nu fie anulate prin politica salarială a firmelor sau a guvernelor.

În 2010 salariile au continuat să fie peste productivitate, de data aceasta determinate în principal de sectorul privat (vezi figura 9 și tabelul A2 din anexa).

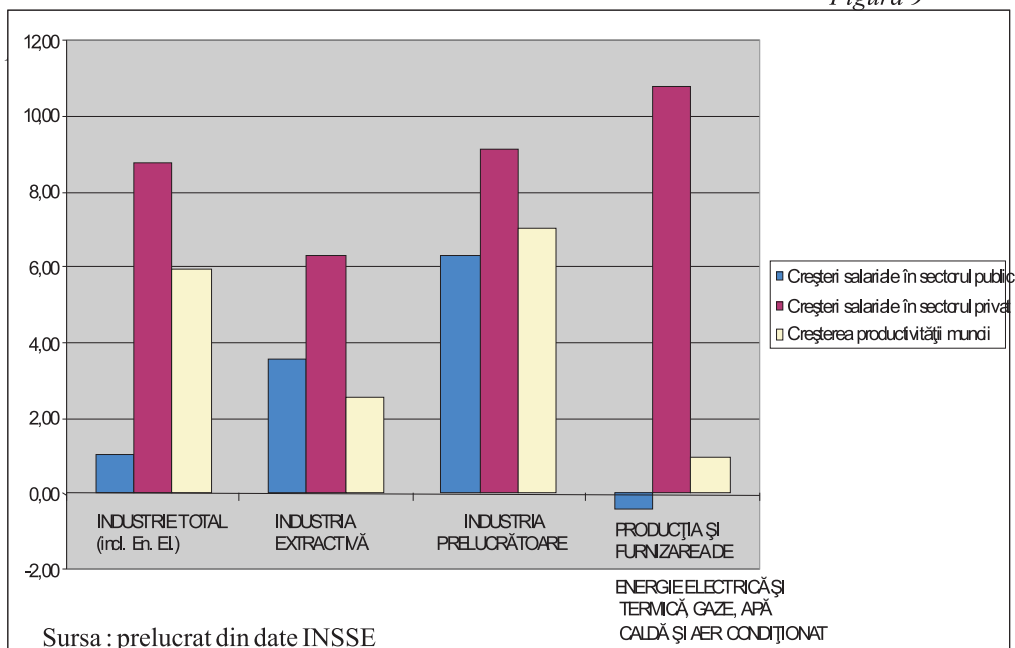
Totuși, creșterea salarială chiar și în sectorul privat abia dacă acoperă creșterea prețurilor de consum, rata anualizată a inflației fiind de 8%.

Problema în această relație nu vine de la salarii ci de la nivelul scăzut al productivității, ceea ce confirmă și aprecierile noastre anterioare. Scăderea numărului de salariați nu a făcut economia românească mai competitivă, ci doar a ajustat costurile de producție.

Dar valoarea adăugată brută depinde nu de numărul de salariați în primul rând, ci de gradul de tehnologizare și calitatea utilajelor, de eficiența organizării și de management, de guvernanta corporativă, de nivelul de sofisticare al produselor (care influențează și prețul).

România stă prost la toate aceste capitole iar disponibilizările în masă, atât la stat cât și la privat, nu rezolvă problema productivității.

Figura 9

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

5. Costul unitar al muncii în industrie, pe activități ale industriei

Competitivitatea este analizată și prin intermediul **costului unitar cu forța de muncă** în termeni nominali și termeni reali. **Costul unitar al muncii** a devenit de altfel, unul din indicatorii importanți de evaluare a progreselor în îndeplinirea obiectivelor Strategiei Lisabona și în același timp, unul din indicatorii prognozați de Comisia Europeană (DG ECFIN) pentru toate statele membre.

Din acest punct de vedere, există două abordări metodologice și de analiză: pe termen scurt și pe termen mediu. Cea mai des întâlnită este analiza periodică (lunară și trimestrială) a competitivității. Din motive strict legate de disponibilitatea datelor statistice, acest tip de analiză se rezumă la activitatea industrială și ia în considerare doar câștigul salarial. La nivel anual, sistemul conturilor naționale face posibilă evaluarea corectă a costului forței de muncă pentru întreaga economie, cu luarea în considerare a tuturor costurilor cu forța de muncă. O astfel de abordare este cu atât mai necesară cu cât economiile devin tot mai mult economii de servicii.

Costul unitar al forței de muncă se calculează ca raport între salarii și productivitate. În funcție de modul de evaluare a productivității muncii – pe baza valorii nominale a PIB sau a creșterii reale a acestuia – există doi indicatori care explicitează costul unitar al muncii:

Costul unitar nominal al muncii - remunerarea pe salariat se împarte la valoarea nominală a produsului intern brut pe persoană ocupată.

Costul unitar real al muncii - remunerarea pe salariat se împarte la valoarea reală a produsului intern brut pe persoană ocupată.

Luând în considerare – mai ales pentru țări precum România, cu inflație mai mare dar și diferențe importante dintre diferitele categorii de prețuri – că prețurile pot distorsiona imaginea corectă asupra evoluției costului muncii, valoarea reală a acestuia este mai expresivă și mai des utilizată în analiză.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

O creștere a costului unitar real al muncii, ca urmare a majorării peste productivitate a remunerării pe salariat poate indica, pe lângă dificultăți în menținerea competitivității, și presiuni din partea cererii asupra inflației.

În Tabelul A4 din Anexele statistice se poate observa evoluția costului unitar al muncii în sectorul industrial în primele 10 luni ale anului 2010.

Ceea ce iese imediat în evidență este costul foarte mare al muncii în industria extractivă, de aproape 3 ori mai mare decât media pe întregul sector industrial.

Problema cea mai mare apare în sectorul extracției petrolului brut și a gazelor naturale, datorită faptului că se constată o majorare a salariului mediu din ianuarie până în octombrie, în condițiile scăderii productivității muncii în aceeași perioadă.

Industria prelucrătoare înregistrează un cost unitar al muncii sub media pe industrie. Acest lucru este datorat performanțelor foarte bune de productivitate ale sectoarelor menționate mai sus. De altfel se demonstrează faptul că sectoarele cu o productivitate mare au un cost unitar al muncii scăzut, iar cele cu o productivitate mică au un cost unitar al muncii ridicat.

Totuși, pe ansamblu, costul unitar al forței de muncă a crescut constant în România după 2006, de la 77% din nivelul din 2000 la 94% față de nivelul din 2000 în 2009 (date Eurostat). La această evoluție care afectează competitivitatea au contribuit creșterea salariilor peste productivitate în întreg intervalul și în 2009 - creșterea fiscalității pe muncă (CAS) și scăderea PIB.

Impactul costului unitar al forței de muncă asupra competitivității este cel mai bine pus în evidență de rata de schimb reală efectivă (REER – real effective exchange rate) care oferă competitivitatea prin preț sau prin cost a unei țări relativ la principalii ei competitori pe piețele internaționale. Ea se calculează deflătând rata de schimb nominală efectivă (NEER) cu deflatori de preț sau de schimb. NEER urmărește evoluția unei monede prin raportare la monedele principalilor parteneri comerciali.

Figurile 10 și 11 ne arată rata de schimb reală efectivă obținută prin raportare la costul unitar al forței de muncă în economie și respectiv doar în industria manufacturieră. Seriile de timp sunt prezentate în tabelele A5 și A6 din anexă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

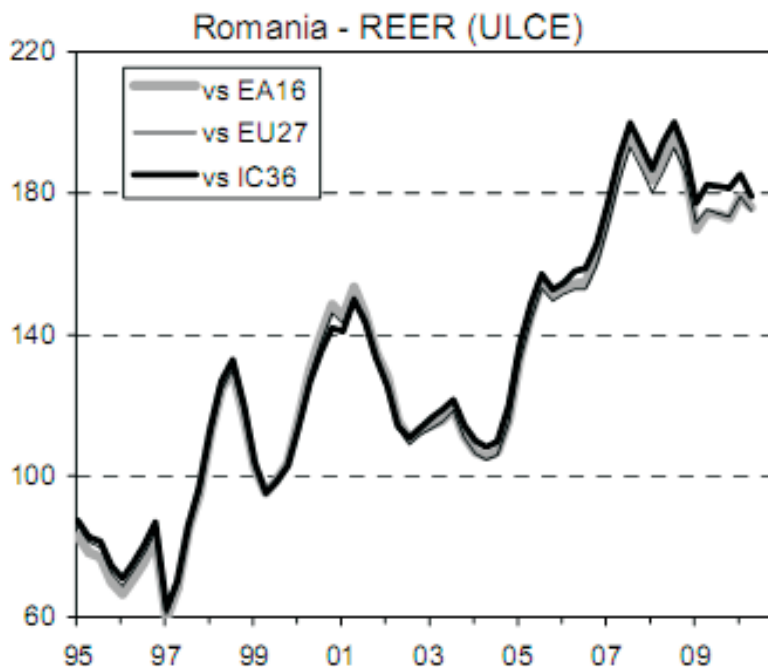

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 10. Rata de schimb reală efectivă, deflatată cu costul unitar al forței de muncă pe ansamblul economiei

Notă: IC36 este un grup de 36 de țări industrializate

Sursa: DG ECFIN, 2010

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

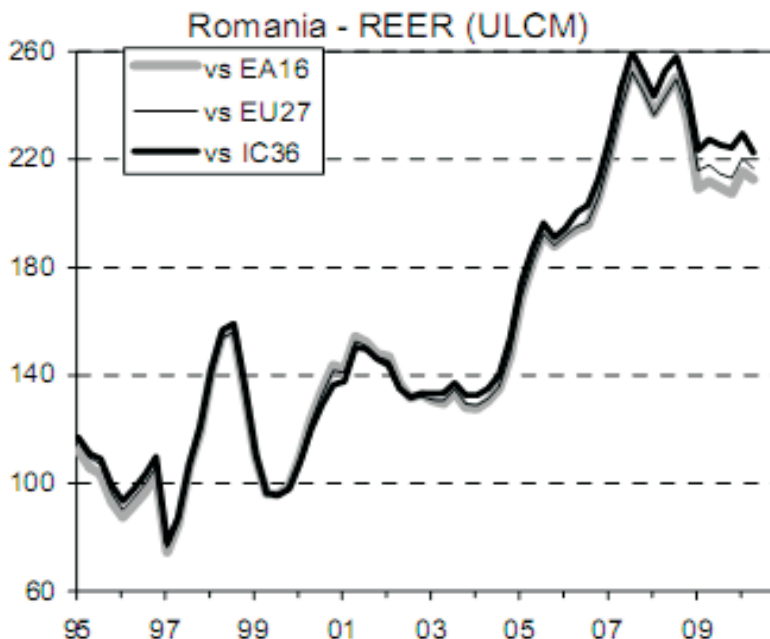

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Figura 11. Rata de schimb reală efectivă, deflatată cu costul unitar al forței de muncă în industria prelucrătoare

Între 2005 și 2008 costul unitar cu forța de muncă a dus la dublarea REER (NEER a crescut de 4 ori între 2000 și 2008 și tot de două ori între 2005 și 2008). Criza a provocat o depreciere reală – se confirmă astfel faptul că tăierea salariilor este echivalentul unei deprecieri a cursului de schimb – dar nivelul la care ne-am întors este cel din 2007. **Pierderea masivă de competitivitate din perioada 2005-2007 nu a fost compensată, și exporturile nu pot crește în mod sustenabil plecând de la acest nivel al ratei reale de schimb (depreciaț față de 2008 dar cu cca.70% mai apreciat decât în 2005).** De remarcat că în industrie costurile sunt de fapt mai mari decât pe ansamblul economiei. Cum industria este dominată de sectorul privat (doar 13% dintre angajații din industrie lucrează la stat), iată că nu sectorul bugetar este principalul vinovat pentru scăderea competitivității externe.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

România are o pondere a salariilor brute (agregat în sectorul public și în cel privat) în PIB marginal mai mare

6. Indicatori structurali

decât media europeană și decât țările membre UE care pot fi considerate competitori directe (în materie de export), 67% față de 66%. Cum fondul total de salarii din sectorul public reprezenta 9% din PIB în 2009, rezultă că salariile în sectorul privat sunt 58% din PIB. Creșterea salariilor peste productivitate a provenit astfel în principal din sectorul privat. Totuși, trebuie remarcat că această pondere nu a crescut între 2005 și 2009. Polonia și Slovacia au ponderi semnificativ mai mici.

Tabelul 5. Ponderea salariilor brute în PIB, pe ansamblul economiei

	2005	2006	2007	2008	2009
Bulgaria	56.0	54.5	56.8	59.5	62.0
Republica Cehă	58.1	57.7	57.6	59.4	59.1
Estonia	54.3	55.6	59.4	62.4	65.7
Ungaria	62.0	60.3	60.5	61.1	60.4
Letonia	53.6	56.5	59.4	60.9	56.8
Lituania	54.4	56.4	55.8	55.7	57.9
Polonia	55.4	54.3	53.6	55.5	54.1
Portugalia	71.8	71.3	70.1	70.7	71.6
Romania	66.4	62.7	63.8	63.6	67.6
Slovacia	47.9	46.6	46.2	45.5	49.3
EU25	65.2	64.7	64.4	64.4	65.9

Sursa: Eurostat, 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

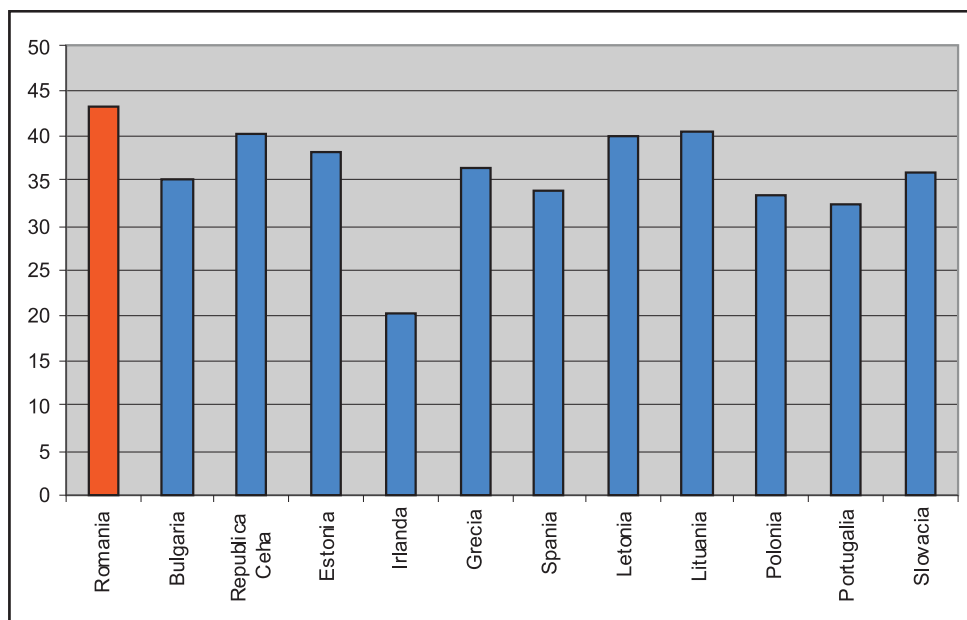
Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Dar nu trebuie omisă structura costurilor salariale. Sarcina fiscală în România este mai ridicată decât în toate țările europene care pot fi considerate competitori direcți. Sarcina (povara) fiscală este de 43,1% din salariul brut. În UE27 doar patru țări ne depășesc: Germania, Franța, Belgia și Austria.

Figura 12. Sarcina fiscală, % din salariul brut, economii europene selectate

Sursa: Eurostat

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Astfel, problema fiscalității devine importantă în discuția despre productivitate.

Scăderea costurilor salariale se poate realiza nu doar prin tăierea lor uniformă, ci și prin scăderea fiscalității pe muncă, în special în zona contribuțiilor de asigurări sociale pentru pensii și sănătate. Tabelul A7 din anexă prezintă seriile de date pentru toate țările europene.

Un alt indicator structural relevant este capcana șomajului, care arată motivație pentru ieșirea din șomaj. Capcana șomajului este foarte ridicată, la 70%, ceea ce arată că intrarea în câmpul muncii ar aduce doar câștiguri marginale pentru o persoană în șomaj.

Tabelul A8 din anexă prezintă seriile de date pentru toate țările europene.

Aici există două soluții: fie scad ajutoarele de șomaj (soluția adoptată în prezent) fie crește substanțial salariul minim (soluție prezentată și susținută pe larg într-un studiu anterior din acest proiect).

În schimb capcana salariului mic, 30%, este redusă, arătând că există o motivație importantă pentru creșterea salariului. Însă aceasta nu este diferențiată în funcție de nevoile și statutul social al fiecăruia (o persoană căsătorită și cu copii în întreținere nu este mai încurajată să aibă o creștere a salariului decât o persoană necăsătorită și fără copii în întreținere), ceea ce indică lipsa unui sistem adecvat de deductibilități fiscale.

Tabelele A9 și A10 din anexă prezintă seriile de date pentru toate țările europene.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

7. Concluzii

În primele zece luni din 2010 numărul salariaților s-a redus în sectorul public cu 88,3 mii (-6%) și în sectorul privat cu 83 mii (-2,9%). Salariul mediu net lunar la nivel național a crescut în perioada noiembrie 2009 - noiembrie 2010 cu 11 lei (0,8%). Aceasta înseamnă o scădere a puterii de cumpărare cu 7% (avînd în vedere inflația anualizată de 7,9%). În primele zece luni ale anului 2010 salariul mediu net lunar a scăzut în sectorul public cu 20,9% și a crescut în sectorul privat cu 5,3%.

România a reușit după iulie 2010 egalizarea salariilor la un nivel redus, prin tăierea uniformă a salariilor din sectorul bugetar. Din păcate această evoluție este contraindicată. Salarii mai mici nu înseamnă, așa cum greșit cred unii, productivitate mai mare, ci înseamnă pe de o parte un stimulent mai mic pentru muncă – și implicit scăderea producției -, iar pe de altă parte un consum mai mic – și implicit noi disponibilizări și amânarea reluării creșterii economice. Nu este întâmplător faptul că, imediat după tăierea cu 25% a salariilor bugetarilor, economia a reintrat în recesiune, deși anterior acestei măsuri, în trimestrul II 2010, înregistrase o ușoară revenire (+0,3%).

Și în 2009, de altfel, singurele țări din UE care au înregistrat scăderi ale productivității muncii în 2009 au fost România, Lituania și Grecia, practic țările europene care au aplicat cele mai severe măsuri anti-criză. Cum în cazul României aceste măsuri au culminat în 2010, ne așteptăm ca dinamica negativă a productivității să fi continuat.

Valoarea adăugată brută (baza de calcul a productivității) depinde nu de numărul de salariați în primul rând, ci de gradul de tehnologizare și calitatea utilajelor, de eficiența organizării și de management, de governanța corporativă, de nivelul de sofisticare al produselor (care influențează și prețul).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

România stă prost la toate aceste capitole iar disponibilizările în masă, atât la stat cât și la privat, nu rezolvă problema productivității.

Analiza în detaliu a productivității a relevat următoarele aspecte îngrijorătoare:

- Cea mai mare productivitate se înregistrează într-un sector (financiar-bancar) care stimulează importurile și acumularea de datorie, nu exporturile și acumularea de resurse.
- Productivitatea peste medie din sectorul financiar nu are efect de antrenare în restul economiei, ceea ce exprimă costurile ridicate ale intermedierei financiare pentru cei care apelează la aceste servicii.
- Productivitatea muncii în agricultură este dezastruoasă, în condițiile în care peste un sfert din populația ocupată activează în acest sector. Deci restul populației ocupate trebuie să recupereze decalajul de productivitate creat de acest sector.
- Sectorul de servicii are o productivitate substanțial mai mică decât sectorul industrial (atât înainte de criză cât și pe parcursul acesteia), contrar așteptărilor și experienței europene, ceea ce înseamnă că nici măcar prin schimbarea structurii ocupării dinspre sectorul industrial către sectorul de servicii productivitatea muncii nu va crește în România și convergența cu UE nu va fi facilitată. O explicație posibilă constă în economia subterană, foarte prezentă în sectorul de servicii (astfel încât valoarea adăugată din acest sector nu este integral raportată).
- Majoritatea sectoarelor din industria prelucrătoare se găsesc sub productivitatea medie.
- Sectoarele cu cea mai mare productivitate, de prelucrare a țigărilor și industria tutunului, sunt orientate către distribuție și consum intern.
- Alte sectoare cu productivitate peste medie sunt și ele orientate către consum intern: industria de băuturi și cea farmaceutică. Productivitatea peste medie din prelucrarea lemnului se explică probabil prin munca la negru în această industrie (dominată de zilieri).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

- Singurele sectoare orientate către export și cu productivitate peste medie sunt industria metalurgică și fabricarea autovehiculelor de transport rutier, dar valorile sunt totuși apropiate de medie.
- Industriile tradiționale de export precum cea de îmbrăcăminte, pielărie sau mobilă înregistrează productivități scăzute.

Analiza ratei de schimb reale efective arată faptul că în urma crizei s-a produs o depreciere reală – se confirmă astfel faptul că tăierea salariilor este echivalentul unei deprecieri a cursului de schimb – dar nivelul la care ne-am întors este cel din 2007. Pierderea masivă de competitivitate din perioada 2005-2007 (când rata de schimb reală efectivă aproape s-a dublat, făcând mai scumpe produsele noastre la export) nu a fost compensată.

Barometrul productivității muncii arată două aspecte majore:

1. Productivitatea scăzută a economiei românești nu este cauzată de salariile așa-zis mari și nici de excesul de angajați.

2. Exporturile nu pot constitui baza relansării economiei pentru că productivitatea în sectoarele orientate către export este mai mică decât productivitatea în sectoarele orientate către consum intern, chiar și în condițiile crizei economice, și în plus rata de schimb reală efectivă este încă masiv supra-apreciată

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Anexe statistice

Tabelul A1. Productivitatea muncii în industrie, 2010, mii lei prețuri curente

INDUSTRIE	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie
INDUSTRIE TOTAL (incl. En. El.)	26,1	26,2	26,5	26,8	27,1	27,2	27,3	27,4	27,8	27,8
INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	17,8	17,6	17,8	18,2	18,0	18,3	18,3	18,2	18,5	18,3
Extracția cărbunelui superior și inferior	7,4	7,4	7,4	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	16,0	15,7	15,9	16,1	15,7	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8
Extracția minereurilor metalifere	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Alte activități extractive	16,9	16,8	17,0	17,2	17,1	17,0	17,2	17,2	17,3	17,2
Activități de servicii anexe extractiei	34,3	34,4	34,6	36,5	36,7	38,6	39,1	38,3	39,5	37,2
Industria prelucrătoare	26,6	26,7	26,9	27,4	27,8	28,0	28,0	28,1	28,6	28,6
Industria alimentară	23,6	23,7	23,5	23,6	23,7	23,8	24,0	24,4	24,8	25,1
Fabricarea băuturilor	51,1	51,4	52,0	52,3	52,2	52,3	53,0	53,0	52,9	52,9
Fabricarea produselor din tutun	230,0	242,0	242,1	251,3	251,3	251,3	251,6	270,9	270,9	270,8
Fabricarea produselor textile	10,7	10,9	10,9	10,9	11,0	11,1	11,2	11,3	11,4	11,5
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	4,7	4,7
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, hamașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	6,3	6,4	6,4	6,4	6,5	6,5	6,6	6,6	6,6	6,7
Prelucrarea lemnului; fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	35,3	35,2	35,3	35,5	36,0	36,7	36,9	37,2	37,6	37,2
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	23,8	23,6	23,4	23,9	24,2	25,0	25,4	25,5	26,1	26,6
Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	17,0	17,1	17,0	16,8	16,8	17,0	16,7	17,0	16,8	17,3
Fabricarea produselor de coacerie și a produselor obținute din prelucrarea făinei	345,6	342,9	368,1	381,7	401,8	396,3	391,6	388,7	404,7	399,2
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	36,4	36,7	36,7	36,7	37,3	37,2	37,0	37,6	38,1	38,3
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	69,4	69,4	69,4	72,4	74,3	74,5	74,6	74,6	74,6	74,6
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	26,9	27,0	27,0	27,2	27,5	27,9	28,3	28,4	28,3	28,4
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	25,9	26,0	26,2	25,9	26,1	25,9	25,8	25,8	25,8	26,0
Industria metalurgică	53,7	54,0	54,4	58,2	60,8	61,4	60,6	61,1	63,7	63,5
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	17,9	17,9	17,9	17,8	18,0	18,3	18,5	18,5	18,6	18,6
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	11,8	11,8	11,9	11,9	11,9	11,9	12,0	12,0	12,1	12,2
Fabricarea echipamentelor electrice	23,8	23,7	23,6	23,9	24,2	24,5	24,7	24,4	24,5	24,7
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	13,2	13,2	13,3	13,4	13,5	13,6	13,7	13,7	13,8	13,9
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	30,4	30,2	30,1	30,0	30,1	30,1	30,3	30,2	30,3	30,8
Fabricarea altor mijloace de transport	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,1	9,2	9,2	9,2	9,3
Fabricarea de mobilă	9,1	9,1	9,2	9,2	9,3	9,4	9,3	9,2	9,3	9,3
Alte activități industriale n.c.a.	8,4	8,5	8,5	8,6	8,7	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Alte activități industriale n.c.a.	10,0	10,0	10,0	10,0	10,1	10,2	10,2	10,1	10,2	10,1
PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	43,3	43,7	44,0	43,7	43,6	43,4	43,4	43,3	43,6	43,7

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A2. Salarii versus productivitate, România, primele 10 luni 2010

	Cresteri salariale in sectorul public %	Cresteri salariale in sectorul privat %	Cresterea productivitatii %
INDUSTRIE TOTAL (incl. En. EL)	1,05	8,75	5,97
INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	3,56	6,35	2,57
Extracția cărbunelui superior și inferior	-0,25	3,91	0,67
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	5,32	6,81	-1,14
Extracția minereurilor metalifere	32,63	-12,84	n.a.
Alte activități extractive	-4,40	9,24	1,46
Activități de servicii anexe extracției	8,44	4,10	7,90
INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	6,33	9,10	7,06
Industria alimentară	-13,38	5,57	6,29
Fabricarea băuturilor	-9,84	0,64	3,46
Fabricarea produselor din tutun	-	14,11	15,09
Fabricarea produselor textile	-	11,52	6,61
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	-	7,78	4,71
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	-	10,22	5,41
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din păie și din alte materiale vegetale împletite	-10,77	5,49	4,98
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	-4,79	11,05	10,43
Tipărire și reproducerea pe suport și înregistrările	1,77	8,12	1,85
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea șteiului	0,12	21,57	13,43
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	-8,50	7,60	4,91
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	5,44	5,20	6,89
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	-	11,34	5,19
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	-45,01	3,99	0,15
Industria metalurgică	7,20	14,62	15,33
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	10,41	10,20	3,71
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	3,58	10,14	2,80
Fabricarea echipamentelor electrice	-	10,80	3,52
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1,96	4,53	5,25
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	-	14,46	1,14
Fabricarea altor mijloace de transport	-6,70	9,50	3,12
Fabricarea de mobile	-48,91	4,50	2,26
Alte activități industriale n.c.a.	-19,51	5,57	4,65
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	14,89	7,47	0,99
PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	-0,39	10,82	0,96

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A3. Productivitatea muncii pe persoană ocupată, EU27=100

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Uniunea Europeană (27 tari)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Uniunea Europeană (25 tari)	104,6	104,5	104,4	104,2	104	103,8	103,6	103,3	103,4
Uniunea Europeană (15 tari)	112,7	112	111,6	111	110,8	110,6	110,2	109,8	109,6
zona Euro (16 tari)	112	111,2	110,5	109,5	109,7	109,6	109,6	109,4	109,6
zona Euro (15 tari)	112,8	111,9	111,2	110,1	110,3	110,1	110,1	109,9	110
Belgia	133,5	136,2	134,5	131,7	129,7	128,3	126,9	125,5	125,5
Bulgaria	32	33,8	34,5	34,6	35,6	36,2	37,3	39,3	40
Republica Ceha	63,2	63	66,5	68	68,5	69,3	71,4	72,1	72,9
Danemarca	107,5	108,4	106,1	108,6	106,6	106,4	104,3	103,8	103,3
Germania	106,7	106,3	108,5	108,1	109,2	109,1	108,4	107,2	105,1
Estonia	48,1	50,9	54,5	57,4	60,5	62,1	65,4	64,4	65,5
Irlanda	128,1	133,7	136,1	135,4	134,3	135,1	136,9	127,8	130,5
Grecia	97,2	99,5	101,2	100,6	98,3	98	96,5	99,3	98
Spania	103,1	104,7	103,7	102	101,1	102,6	103,1	104,2	109,8
Franta	124,9	125,4	121,5	120,6	122,1	121,1	121,3	120	120,9
Italia	125,4	117,6	115,4	112,1	110,9	109,9	110,5	111,5	111,8
Cipru	86,6	84,5	82,4	82,8	82,8	83,7	85,3	88,5	89
Letonia	41,8	43	44	45,7	47,9	48,8	51,4	51,5	53,2
Lituania	46,9	48	52	53,3	54,4	56,2	59	61,3	57,3
Luxemburg	162,2	163,2	167,1	169,6	169,3	178,6	179	177,7	170,3
Ungaria	62	64,9	65,9	67,5	67,4	67,8	68	71,4	72,3
Malta	89,8	91,9	90,2	90	91,4	91	89,4	88,9	90,7
Olanda	113,2	113,2	110,7	112,2	113,9	113,8	113,9	114,3	111,1
Austria	115,2	117,1	118,1	117,5	115	115,9	113,9	114,2	113,2
Polonia	56	58,6	60	61,5	61,3	60,7	61,9	61,9	65
Portugalia	70,4	70,2	70,5	69,2	72,2	72,5	73,4	72,9	75,3
Romania	25,5	29,3	31,1	34,4	35,9	39,5	43,2	48,7	48
Slovenia	76,3	77,8	79,2	82	83,8	83,9	83,9	84,6	82,4
Slovacia	60,5	62,5	63,3	65,4	68,6	71,5	76,2	79,5	80,7
Finlanda	112,3	111,4	109,3	112,9	110,5	110	113	112,5	109,1
Suedia	108,5	108,6	111,2	114,9	111,4	112,5	114,3	112,8	109,9
Marea Britanie	111,6	112,1	112,5	113,8	112,3	112	109,5	108,6	106,6
Islanda	103,6	104,2	101,1	107,6	105,4	98,7	96	98,8	99,5
Norvegia	136,5	131,4	134,8	142,3	152,5	156,5	150,1	156,3	146,8
Elvetia	106,8	107,3	105,4	105	104	105,5	108,5	110,5	108,1
Croatia	67,1	66,8	69,2	70	71	73,3	75,3	77,5	78,1
Macedonia	46,3	46,5	49,4	52,8	56	56,7	56,4	58,9	58,4
Turcia	49	48,9	49,6	53,8	58	61,3	63,4	65	61,6
SUA	140,2	140	141,8	142,9	144	140,3	139,2	136,8	140,6
Japonia	97,6	97,9	98,5	99,3	99,4	97,4	97,7	94,5	92

Sursa: Eurostat

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A4. Costul unitar al muncii în industrie

INDUSTRIE	Ianuarie 2010		Octombrie 2010	
	Costul unitar al muncii		Costul unitar al muncii	
	Pr	Pb	Pr	Pb
INDUSTRIE TOTAL (incl. En. El.)	6,224	10,47	6,414	9,95
INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	16,75	18,41	17,42	18,6
Extracția cărbunelui superior și inferior	19,8	42,78	20,47	42,39
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	21,01	26,91	22,8	28,74
Extracția minereurilor metalifere	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Alte activități extractive	9,066	15,56	9,843	14,69
Activități de servicii anexe extracției	8,793	15,48	8,445	15,57
INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	5,784	8,621	5,913	8,554
Industria alimentară	5,253	6,403	5,213	5,292
Fabricarea băuturilor	4,285	2,336	4,163	2,053
Fabricarea produselor din tutun	1,561	-	1,543	-
Fabricarea produselor textile	12,6	-	13,3	-
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	23,71	-	24,5	22,18
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	17,74	-	18,69	-
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	3,167	4,656	3,185	3,994

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	6,531	5,795	6,576	4,953
Tipărire și reproducerea pe suport și înregistrările	9,345	14,41	9,983	14,39
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului	0,864	0,248	0,953	0,215
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	5,779	8,173	5,947	7,162
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	3,753	3,826	3,686	3,768
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	5,993	8,802	6,409	-
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	7,433	6,503	7,73	4,478
Industria metalurgică	3,891	5,735	3,859	5,232
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	8,639	10,03	9,264	10,78
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	16,8	16,2	18,17	16,33
Fabricarea echipamentelor electrice	7,036	6,683	7,61	-
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	14,39	16,28	14,28	15,74
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	5,954	-	6,881	4,198
Fabricarea altor mijloace de transport	24,44	24,79	26,17	22,51
Fabricarea de mobilă	13,53	41,27	13,85	27,09
Alte activități industriale n.c.a.	15,33	28,41	15,48	22,66
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	18,09	24,7	19,36	28,73
PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	7,115	8,319	7,903	8,207

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A5. Indicatori relativi de cost, pe baza costului unitar al forței de muncă în ansamblul economiei

Sursa: DG ECFIN, 2010

Annual data (index 1999 = 100)				Quarterly data (index 1999 = 100)			
RO	vs (the rest of)				vs (the rest of)		
	EA16	EU27	IC36		EA16	EU27	IC36
1997	75.5	76.3	77.7	Q2-07	187.1	183.2	190.1
1998	120.6	120.8	123.0	Q3-07	197.5	193.2	200.0
1999	100.0	100.0	100.0	Q4-07	191.1	187.0	193.5
2000	133.0	131.2	129.0	Q1-08	183.6	180.2	186.8
2001	144.6	142.3	141.8	Q2-08	189.4	185.8	194.2
2002	116.6	114.7	115.5	Q3-08	196.9	192.7	200.0
2003	115.0	114.4	117.6	Q4-08	187.5	186.0	191.9
2004	108.7	107.9	111.6	Q1-09	169.8	171.5	177.2
2005	146.1	144.4	148.4	Q2-09	174.4	175.4	182.3
2006	156.2	154.0	158.6	Q3-09	174.1	174.3	181.9
2007	187.2	183.1	189.1	Q4-09	172.8	173.4	181.4
2008	189.4	185.9	192.3	Q1-10	179.2	179.0	185.4
2009	172.9	173.4	179.9	Q2-10	175.9	175.1	179.0

Tabelul A6. Indicatori relativi de cost, pe baza costului unitar al forței de muncă în industria prelucrătoare

Sursa: DG ECFIN, 2010

Annual data (index 1999 = 100)				Quarterly data (index 1999 = 100)			
RO	vs (the rest of)				vs (the rest of)		
	EA16	EU27	IC36		EA16	EU27	IC36
1997	94.4	95.3	96.8	Q2-07	239.6	238.5	246.3
1998	145.8	145.7	148.2	Q3-07	253.9	252.3	259.8
1999	100.0	100.0	100.0	Q4-07	246.4	245.0	252.0
2000	127.4	125.9	122.8	Q1-08	236.8	236.4	243.4
2001	149.3	147.7	145.9	Q2-08	243.3	242.9	252.5
2002	137.1	136.1	135.6	Q3-08	250.5	249.8	258.1
2003	130.5	131.5	133.9	Q4-08	234.9	237.8	245.0
2004	135.0	135.9	139.8	Q1-09	209.2	215.9	223.4
2005	182.6	182.7	186.5	Q2-09	211.8	217.9	227.4
2006	196.9	197.3	201.8	Q3-09	209.5	214.7	225.4
2007	240.3	239.0	245.3	Q4-09	207.4	213.0	224.3
2008	241.6	241.5	248.5	Q1-10	215.5	220.4	229.5
2009	209.7	215.2	224.0	Q2-10	212.6	216.6	222.5

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A7. Sarcina fiscală (% din salariul brut)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	40,0	39,3	38,5	41,8	41,2	41,2	40,9	40,5	40,3	40,8	40,6	:	:
EU 25	40,0	39,3	38,5	41,7	41,2	41,2	40,9	40,5	40,3	40,9	40,8	:	:
Belgium	49,5	51,1	51,0	51,3	50,7	50,5	49,6	49,0	49,3	49,4	50,0	49,8	:
Bulgaria	37,8	39,1	37,1	40,0	36,9	36,2	36,0	35,8	36,3	31,5	32,3	35,1	:
Czech Republic	41,5	41,4	41,4	41,4	41,3	41,5	41,7	41,9	42,0	40,1	40,6	40,1	:
Denmark	41,7	40,4	41,3	41,2	40,5	39,9	39,8	39,3	39,2	39,3	39,3	38,2	:
Germany	47,7	47,5	47,0	48,6	47,7	48,1	48,8	47,8	48,2	48,4	47,8	46,6	:
Estonia	39,5	39,8	40,0	38,2	37,4	40,2	40,7	38,9	39,1	38,3	38,7	38,2	:
Ireland	24,9	23,4	21,5	18,1	17,3	16,7	16,2	20,0	16,8	16,1	15,0	20,2	:
Greece	35,0	35,1	34,3	35,6	35,3	35,7	34,4	35,2	34,9	35,9	36,8	36,3	:
Spain	34,8	35,1	32,6	34,7	35,3	35,7	34,7	35,2	35,5	35,9	35,7	34,0	:
France	41,6	39,4	40,3	47,4	47,6	47,4	45,0	42,4	41,4	45,5	45,4	45,4	:
Italy	48,8	44,4	44,1	43,5	43,1	43,0	41,7	41,9	42,2	42,5	42,6	43,0	:
Cyprus	16,2	16,3	16,5	16,7	17,0	17,3	18,6	18,6	11,9	11,9	11,9	:	:
Latvia	41,5	41,6	41,7	42,2	42,0	42,2	41,4	41,9	41,8	41,8	41,2	39,9	:
Lithuania	40,5	41,6	41,1	42,9	42,9	43,1	40,9	41,6	42,6	40,6	41,2	40,3	:
Luxembourg	29,7	28,9	29,5	32,8	31,2	29,0	29,3	29,6	30,2	30,6	29,9	28,5	:
Hungary	47,8	47,4	48,2	51,4	50,9	48,2	44,5	44,8	43,1	43,3	46,0	46,7	:
Malta	12,1	11,6	12,5	16,6	17,0	17,7	17,4	17,6	17,9	18,4	17,9	17,9	:
Netherlands	38,8	39,2	40,2	42,0	38,9	39,1	40,0	40,8	41,7	40,9	40,7	33,6	:
Austria	41,1	41,5	41,6	43,2	42,9	43,1	43,6	43,9	43,3	43,7	44,1	44,4	:
Poland	42,9	42,1	41,9	42,0	41,5	41,4	41,7	41,9	42,2	42,5	41,8	33,4	:
Portugal	30,8	30,7	30,2	33,2	32,2	32,3	32,4	33,0	32,4	32,6	33,0	32,4	:
Romania	42,9	45,1	48,2	44,7	45,2	44,6	43,4	42,9	42,4	42,2	41,8	40,9	43,1
Slovenia	41,0	41,0	41,0	41,0	43,2	43,2	43,2	43,2	41,6	41,2	40,9	40,3	:
Slovakia	40,5	40,7	42,3	40,6	41,3	40,8	40,9	39,6	35,2	35,6	35,6	36,0	:
Finland	44,2	44,0	42,6	43,0	41,4	40,9	40,1	39,4	39,5	38,8	38,2	38,5	:
Sweden	49,2	49,3	48,7	48,6	47,8	46,8	47,0	47,2	46,6	45,9	43,3	42,5	:
United Kingdom	28,4	28,5	25,8	29,1	28,6	28,7	30,3	30,5	30,5	30,6	30,7	29,7	:
State membre EFTA:													
Iceland	15,9	18,8	19,6	19,8	20,9	22,6	23,8	24,5	24,7	24,9	23,4	23,6	:
Norway	34,3	34,5	34,4	35,1	35,2	35,2	34,9	35,0	34,3	34,3	34,2	34,1	:
Switzerland	27,3	27,3	27,2	27,3	27,3	27,3	26,9	26,6	26,7	26,7	27,0	26,3	:
Alte tari:													
Turkey	43,5	43,0	34,5	39,1	42,6	41,5	41,0	41,9	41,9	41,8	41,8	37,7	:
United States	29,2	29,1	29,2	28,3	28,2	28,0	27,8	27,7	27,6	27,7	27,5	26,6	:
Japan	19,4	17,7	23,1	23,1	23,2	23,2	:	:	:	:	:	:	:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A8. Capcana șomajului, UE

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	74,37	73,39	73,84	73,39	74,84	75,74	74,90	:	:
EU 25	74,29	73,79	74,11	73,75	75,31	75,95	75,03	:	:
Belgium	86,00	87,00	87,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	:
Bulgaria	75,20	75,70	75,40	75,10	77,00	74,90	75,80	80,00	:
Czech Republic	67,00	67,00	66,00	65,00	66,00	63,00	67,00	68,00	:
Denmark	92,00	91,00	91,00	91,00	91,00	91,00	90,00	89,00	:
Germany	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	76,00	74,00	74,00	:
Estonia	48,20	50,40	50,00	50,40	64,00	64,00	63,00	63,00	:
Ireland	70,00	71,00	71,00	70,00	71,00	73,00	74,00	74,00	:
Greece	56,00	56,00	62,00	56,00	57,00	57,00	59,00	61,00	:
Spain	80,00	80,00	80,00	78,00	80,00	80,00	82,00	80,00	:
France	81,00	80,00	79,00	82,00	82,00	81,00	78,00	78,00	:
Italy	60,00	61,00	59,00	61,00	72,00	73,00	73,00	80,00	:
Cyprus	52,90	54,80	53,69	56,62	62,00	62,00	61,00	:	:
Latvia	86,80	87,20	87,60	88,00	88,00	88,00	87,00	85,00	:
Lithuania	61,30	59,30	55,70	54,40	81,00	79,00	80,00	81,00	:
Luxembourg	87,00	86,00	86,00	86,00	86,00	86,00	87,00	86,00	:
Hungary	71,00	68,00	66,00	67,00	62,00	78,00	81,00	80,00	:
Malta	59,60	58,93	59,99	61,26	60,00	61,00	61,00	58,00	:
Netherlands	79,00	70,00	83,00	80,00	80,00	86,00	81,00	82,00	:
Austria	67,00	67,00	67,00	67,00	67,00	67,00	68,00	68,00	:
Poland	82,00	82,00	82,00	82,00	83,00	82,00	78,00	75,00	:
Portugal	81,00	81,00	81,00	82,00	81,00	82,00	82,00	82,00	:
Romania	76,10	61,20	65,40	62,80	60,50	70,50	70,90	67,30	73,4
Slovenia	82,60	84,40	86,10	87,70	83,00	82,00	81,00	83,00	:
Slovakia	73,00	71,00	70,00	43,00	43,00	44,00	44,00	44,00	:
Finland	80,00	82,00	80,00	78,00	77,00	76,00	75,00	74,00	:
Sweden	87,00	87,00	87,00	87,00	87,00	87,00	82,00	79,00	:
United Kingdom	68,00	68,00	69,00	68,00	68,00	68,00	68,00	65,00	:
State membre EFTA:									
Iceland	68,00	71,00	71,00	73,00	71,00	82,00	82,00	82,00	:
Norway	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	76,00	76,00	:
Alte țări:									
United States	71,00	71,00	71,00	71,00	70,00	71,00	70,00	71,00	:
Japan	55,00	58,00	57,00	57,00	57,00	58,00	58,00	58,00	:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A9. Capcana salariului mic, persoana necăsătorita, fără copii (33% din câștigul brut AW ar atinge un nivel al câștigului de 67% din câștigul brut AW)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	45,19	44,83	44,29	43,52	43,78	45,57	46,02	:	:
EU 25	46,18	45,78	45,23	44,44	44,71	46,70	47,14	:	:
Belgium	56,00	57,00	58,00	60,00	57,00	58,00	59,00	59,00	:
Bulgaria	21,80	20,70	20,20	19,50	21,40	17,30	19,10	22,00	:
Czech Republic	39,00	38,00	36,00	34,00	34,00	31,00	37,00	41,00	:
Denmark	84,00	83,00	84,00	82,00	82,00	82,00	81,00	79,00	:
Germany	53,00	53,00	53,00	51,00	51,00	59,00	57,00	56,00	:
Estonia	26,00	28,20	28,20	28,20	26,00	25,00	24,00	23,00	:
Ireland	40,00	42,00	43,00	41,00	43,00	47,00	49,00	50,00	:
Greece	19,00	20,00	16,00	18,00	17,00	20,00	22,00	24,00	:
Spain	24,00	26,00	23,00	20,00	25,00	26,00	26,00	21,00	:
France	41,00	37,00	37,00	34,00	35,00	36,00	44,00	47,00	:
Italy	31,00	32,00	29,00	33,00	34,00	36,00	36,00	37,00	:
Cyprus	7,17	7,17	-9,53	6,30	6,00	6,00	6,00	:	:
Latvia	31,70	31,70	31,80	31,70	32,00	32,00	32,00	32,00	:
Lithuania	36,00	36,00	36,00	36,00	36,00	30,00	30,00	27,00	:
Luxembourg	47,00	51,00	51,00	51,00	52,00	52,00	53,00	52,00	:
Hungary	42,00	39,00	37,00	40,00	31,00	32,00	37,00	39,00	:
Malta	15,47	16,76	16,53	16,89	20,00	21,00	20,00	19,00	:
Netherlands	65,00	64,00	68,00	69,00	69,00	69,00	68,00	84,00	:
Austria	35,00	36,00	37,00	38,00	36,00	37,00	38,00	41,00	:
Poland	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	66,00	63,00	62,00	:
Portugal	21,00	21,00	22,00	23,00	22,00	22,00	23,00	23,00	:
Romania	28,40	30,10	30,10	31,50	30,30	30,30	30,30	29,30	30,4
Slovenia	39,10	42,70	46,10	49,10	51,00	52,00	51,00	53,00	:
Slovakia	36,00	32,00	30,00	23,00	23,00	24,00	24,00	25,00	:
Finland	56,00	65,00	63,00	60,00	61,00	58,00	57,00	56,00	:
Sweden	60,00	58,00	59,00	60,00	57,00	55,00	47,00	45,00	:
United Kingdom	58,00	58,00	59,00	58,00	58,00	58,00	57,00	52,00	:
State membre EFTA									
Iceland	34,00	37,00	41,00	41,00	40,00	39,00	39,00	39,00	:
Norway	40,00	39,00	39,00	36,00	38,00	36,00	35,00	34,00	:
Alte tari									
United States	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	:
Japan	17,00	20,00	19,00	19,00	19,00	20,00	21,00	21,00	:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Tabelul A10. Capcana salariului mic, persoana căsătorită, 2 copii (33% din câștigul brut AW ar atinge un nivel al câștigului de 67% din câștigul brut AW)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	54,64	54,60	56,37	54,44	56,27	57,37	56,10	:	:
EU 25	55,72	55,55	57,96	56,29	58,14	59,56	58,01	:	:
Belgium	42,00	48,00	49,00	47,00	45,00	47,00	48,00	48,00	:
Bulgaria	76,10	53,60	46,10	31,80	33,10	17,30	19,10	22,00	:
Czech Republic	79,00	72,00	65,00	58,00	49,00	44,00	44,00	45,00	:
Denmark	106,00	105,00	106,00	105,00	106,00	104,00	102,00	95,00	:
Germany	66,00	66,00	68,00	63,00	78,00	86,00	84,00	84,00	:
Estonia	77,70	73,80	85,10	80,10	23,00	4,00	11,00	3,00	:
Ireland	71,00	74,00	77,00	75,00	77,00	79,00	85,00	88,00	:
Greece	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	18,00	:
Spain	16,00	16,00	15,00	15,00	16,00	17,00	14,00	14,00	:
France	53,00	59,00	59,00	57,00	57,00	59,00	61,00	60,00	:
Italy	-6,00	-11,00	-12,00	-8,00	-11,00	-8,00	-10,00	-5,00	:
Cyprus	57,72	74,14	56,92	55,90	110,00	109,00	115,00	:	:
Latvia	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	73,00	50,00	:
Lithuania	93,60	93,60	86,10	55,50	48,00	52,00	58,00	79,00	:
Luxembourg	95,00	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	107,00	:
Hungary	64,00	60,00	53,00	54,00	70,00	51,00	55,00	54,00	:
Malta	10,57	11,46	11,45	11,65	33,00	30,00	30,00	27,00	:
Netherlands	79,00	77,00	80,00	78,00	76,00	81,00	81,00	116,00	:
Austria	79,00	83,00	80,00	65,00	61,00	62,00	65,00	65,00	:
Poland	80,00	79,00	74,00	89,00	85,00	79,00	68,00	53,00	:
Portugal	65,00	66,00	68,00	65,00	64,00	64,00	61,00	60,00	:
Romania	13,00	28,90	17,00	17,00	17,00	19,40	23,90	35,30	29,5
Slovenia	99,40	95,50	94,80	91,90	76,00	73,00	67,00	68,00	:
Slovakia	124,00	124,00	100,00	34,00	27,00	30,00	30,00	25,00	:
Finland	96,00	100,00	100,00	99,00	100,00	100,00	100,00	100,00	:
Sweden	96,00	94,00	96,00	97,00	92,00	90,00	81,00	79,00	:
United Kingdom	61,00	61,00	84,00	85,00	85,00	85,00	85,00	84,00	:
State membre EFTA:									
Iceland	77,00	79,00	72,00	67,00	67,00	60,00	57,00	48,00	:
Norway	105,00	91,00	88,00	92,00	90,00	83,00	93,00	90,00	:
Alte tari:									
United States	62,00	59,00	54,00	51,00	51,00	51,00	50,00	51,00	:
Japan	130,00	140,00	137,00	139,00	136,00	136,00	136,00	132,00	:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Conform SEC95, **populația ocupată** cuprinde toate persoanele care exercită o activitate productivă în cadrul limitelor producției din sistemul contabilității naționale. Populația ocupată cuprinde rezidenții și nerezidenții care lucrează pe lângă unitățile productive rezidente.

Astfel, sunt incluse în egală măsură următoarele categorii de persoane:

- lucrătorii de frontieră nerezidenți, adică persoanele care traversează zilnic frontiera pentru a veni să muncească pe teritoriul economic;
- lucrătorii sezonieri nerezidenți, adică persoanele care se instalează pe teritoriul economic pentru a exercita, pe o perioadă mai mică de un an, o activitate în cadrul ramurilor unde periodic este necesar un supliment de mână de lucru;
- personalul diplomatic național aflat la post în străinătate.

SEC95 definește **salariații** drept toate persoanele care muncesc, pe baza unui contract, pentru o altă unitate instituțională rezidentă, în schimbul unui salariu sau a unei remunerații echivalente. Există o relație între patron și angajat atunci când există un contract, formal sau informal, între o întreprindere și o persoană, încheiat, în mod normal, prin liber consens bilateral, pe baza căruia persoana muncește pentru întreprindere în schimbul unei remunerații în numerar sau în natură. În această categorie sunt incluse:

- persoanele angajate la un patron printr-un contract de muncă (lucrători, funcționari, cadre, personalul gospodăresc, persoane exercitând o activitate productivă remunerată în cadrul programelor de creare de locuri de muncă);
- funcționarii civili legați de administrația publică printr-un statut de drept public, forțele armate permanente și temporare etc.;
- proprietarii societăților și cvasisocietăților, dacă aceștia lucrează în aceste întreprinderi (patronii cu carte de muncă);
- studenții care sunt angajați în mod formal pentru a participa la procesele de producție ale unei întreprinderi în schimbul unui salariu și/sau calificării;
- lucrătorii la domiciliu cu condiția ca ei să fi convenit să fie plătiți pe baza muncii efectuate, adică a cantității de muncă ce reprezintă contribuția lor la procesul de producție al întreprinderii;
- lucrătorii cu incapacitate de muncă, cu condiția să existe o relație formală sau informală patron-salariat;
- persoanele angajate de către agențiile de muncă temporară, care trebuie să fie incluse în ramura de activitate a agenției care angajează și nu în aceea a întreprinderii pentru care ele lucrează efectiv.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

De asemenea sunt incluse în categoria salariaților persoanele care absentează temporar de la locul de muncă, cu condiția ca ele să aibă un angajament formal.

Acest angajament trebuie să fie determinat de unul sau mai multe din criteriile menționate mai jos:

- plata neîntreruptă a salariului sau a altor drepturi;
- o asigurare de revenire la locul de muncă, la sfârșitul situației de excepție sau un acord cu privire la data revenirii;
- durata absenței de la locul de muncă, ce poate fi perioada în care lucrătorii primesc o indemnizație fără obligația de a accepta alte angajamente.

De regulă, sunt cuprinse în această categorie persoane care absentează temporar de la muncă din motive de boală, accident, vacanță, grevă, concedii de studii sau pregătire profesională, concedii de maternitate sau paternitate, de reducere a activității economice etc.

Lucrătorii independenți sunt persoanele care sunt singurii proprietari sau coproprietari de întreprinderi fără personalitate juridică, în care muncesc, cu excepția întreprinderilor fără personalitate juridică clasate în cvasi-societăți. Remunerația primită de lucrătorii independenți constituie un venit mixt. Sunt incluse următoarele categorii de persoane:

- lucrătorii familiali neremunerați, inclusiv aceia care lucrează în întreprinderi fără personalitate juridică și care se consacră în întregime sau parțial producției de piață;
- lucrătorii la domiciliu, al căror venit este în funcție de valoarea produselor rezultate din procesul de producție pentru care ei sunt responsabili, indiferent de importanța contribuției lor;
- lucrătorii care exercită, atât individual cât și colectiv, activități de producție cu privire, exclusiv, la consumul final sau formarea de capital pe cont propriu.

În cazul producției de servicii de locuință a proprietarilor ocupanți nu este necesară nici o intrare de forță de muncă, aceștia nefiind considerați lucrători independenți.

Locul de muncă reprezintă un contract explicit sau implicit dintre o persoană și o unitate instituțională rezidentă pentru a efectua muncă în schimbul compensării pentru o perioadă determinată sau nedeterminată de timp.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Indicatorii de bază ai conturilor naționale se definesc în metodologia SEC95 în legătură cu centrul de interes economic și teritoriul economic.

De aceea, există diferențe dintre aceste două perspective, reflectate în cadrul celor două concepte ce stau la baza estimărilor:

- conceptul național;
- conceptul domestic.

Când ne referim la **conceptul național**, estimările privind ocuparea implică salariații și lucrătorii independenți rezidenți ocupați în cadrul unităților rezidente și nerezidente. Asemenea tipuri de estimări sunt aproximativ aceleași, în cazul României, cu datele rezultate din Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO), care se bazează pe conceptul național din perspectiva ocupării.

Prin recurs la **conceptul domestic**, estimările pentru ocupare implică salariații și lucrătorii independenți rezidenți și nerezidenți ocupați în cadrul unităților producătoare rezidente. În acest sens în România, datele obținute din AMIGO se ajustează și sunt completate cu informații suplimentare, pentru a obține estimări conforme conceptului domestic, mai apropiat de cerințele conturilor naționale. Ca urmare a ajustărilor aplicate, mici diferențe apar între estimările AMIGO și cele din conturile naționale.

În general, în România, datele privind populația ocupată (care interesează în mod deosebit) din conturile naționale se referă la:

- numărul de persoane;
- numărul de ore efectiv lucrate.

În România, datele privind populația ocupată nu sunt estimate în echivalent-timp-întreg, deoarece această unitate de măsură nu este relevantă din punctul de vedere al surselor de date.

Estimările din conturile naționale ale României vizează cu precădere salariații și lucrătorii independenți, aceștia împreună formând populația ocupată.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Metodologia de estimare a ocupării conform conturilor naționale nu este armonizată la nivelul Statelor Membre UE deoarece sursele de date sunt diferite. Principalele etape de estimare a ocupării în conturile naționale din România, în conformitate cu SEC95, așa cum au fost ele dezvoltate de către experții Institutului Național de Statistică al României, sunt prezentate în continuare.

Cadrul de estimare a ocupării în România, conform SEC95

Un aspect specific foarte important pentru Conturile naționale din România este utilizarea conceptului de **ramuri omogene** în elaborarea Produsului Intern Brut. Ramura omogenă grupează atât activitățile principale cât și cele secundare de aceeași natură ale diferitelor unități economice, ceea ce înseamnă că o ramură grupată astfel produce numai acele bunuri și servicii specifice corespunzătoare clasificării pe produse (distingându-se prin caracteristicile lor fizice) și sunt obținute numai printr-o tehnică de producție specifică. Numeroase surse de date oferă informații privind activitatea principală, dar nu fac departajarea activităților secundare. De aceea, ajustările sunt realizate pentru a obține datele privind ocuparea atât pe activități principale cât și secundare grupate în ramuri omogene.

În acest sens, se utilizează noțiunea de **loc de muncă**, deoarece acesta poate corespunde doar unei singure activități într-o unitate economică, deci caracterizează activitatea din cadrul unei ramuri omogene. Ramurile omogene sunt definite în legătură cu Clasificarea Activităților din Economia Națională, în întregime compatibilă cu NACE, clasificarea standard utilizată la nivelul UE.

Figura alăturată prezintă etapele de estimare a ocupării forței de muncă pe baza conturilor naționale din România. Algoritmul de calcul aplicat se adresează atât estimărilor aferente salariiștilor, cât și a lucrătorilor independenți. Cele două abordări se diferențiază doar în ceea ce privește gradul de detaliere a informațiilor utilizate în construirea modelului, de obicei informațiile privind lucrătorii independenți fiind mai puține.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

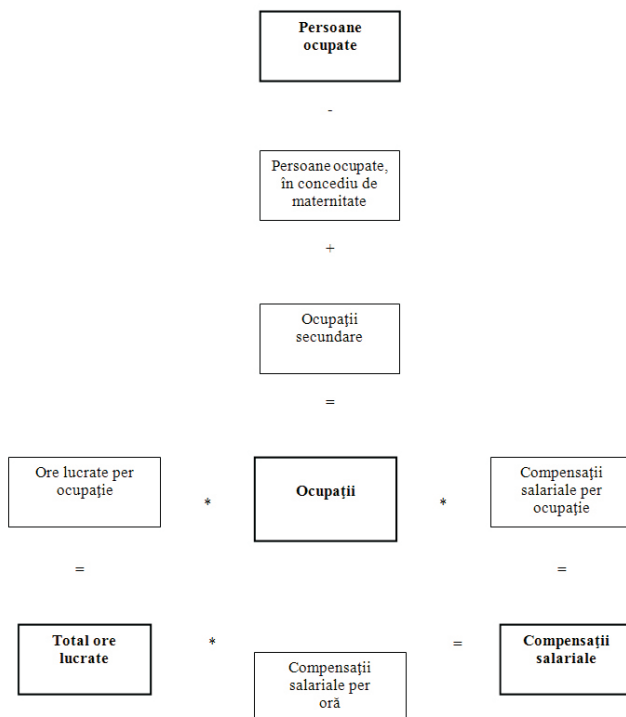

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Modelul Contabilității ocupării în România, pe baza SEC95

Aplicarea algoritmului de calcul propus presupune un mod specific de combinare a surselor de date disponibile la nivelul României, pornind de la informațiile de bază. Sursa principală o constituie Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO), anchetă care se derulează în cadrul Institutului Național de Statistică (INS) din 1994 anual și din anul 1996 trimestrial. Ea se adresează întregii populații rezidente cu vârsta de peste 15 ani și este o sursă de bază pentru ramurile economice pe activități principale (la nivel de secțiune CAEN).

Informațiile din această principală sursă sunt completate cu alte informații după cum urmează:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

- a) Ancheta Structurală Anuală în Întreprinderi (ASA), anchetă care se desfășoară anual din 1994 în cadrul INS și se adresează tuturor unităților juridice care întocmesc situații financiar-contabile, constituind o sursă auxiliară pentru toate activitățile;
- b) Ancheta Costului Forței de Muncă (LCS/S3) ce se desfășoară anual la nivelul întreprinderilor începând cu 1993, acoperind toate activitățile și oferind, printre altele, informații despre munca în afara țării;
- c) Situații financiar-contabile ale instituțiilor financiare, bancare și de asigurări centralizate anual, sursă administrativă exhaustivă ce acoperă întreprinderile din activitățile de servicii financiare;
- d) Datele bugetare ale administrațiilor publice, sursă administrativă exhaustivă ce acoperă unitățile locale ale sectorului administrației publice, pentru ramurile de servicii de întreprindere, administrație publică, educație, sănătate, alte servicii colective;
- e) Informații privind indivizii rezidenți ce lucrează în ambasadatele României în afară și nerezidenți ce lucrează în ambasadatele din România (ce fac parte din servicii de administrații publice) furnizate anual de către Ministerul Afacerilor Externe începând cu 1995;
- f) Informații la nivel anual privind indivizii rezidenți ce lucrează în afară și nerezidenți ce lucrează în România, provenind de la Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale;
- g) Informații despre nerezidenții ce lucrează în România în toate activitățile, furnizate anual, din 1995, de către Ministerul de Interne.

Contabilizarea persoanelor ocupate

În cadrul metodologiei dezvoltate pentru estimarea ocupării pentru România de către Institutul Național de Statistică, punctul de plecare este reprezentat de contabilizarea persoanelor ocupate. Ajustările se aplică separat pentru salariați și lucrătorii independenți. Clasificarea ramurilor de activitate aplicată este CAEN, iar nivelul de detaliere al calculelor depinde de sursele de date, în general 17 ramuri (pentru CAEN Rev.1).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

În ceea ce privește conceptele aplicate, în prezent definițiile utilizate în cadrul AMIGO nu diferă față de definițiile SEC95. De aceea, baza pentru contabilizarea ocupării este reprezentată de datele preluate din AMIGO pentru persoanele cu vârsta între 15-64 ani și 65 ani și peste; datele AMIGO acoperă și recruții în serviciul militar, respectând cerințele SEC95.

Datele de bază AMIGO sunt ajustate ca urmare a reconcilierii cu alte surse de date, după cum urmează:

- (i) pentru salariați (inclusiv patronii ce lucrează în propria firmă)
 - Utilizând distribuția mai de încredere, la nivel de 2 cifre CAEN, a numărului de salariați din Ancheta Structurală Anuală în Întreprinderi (ASA) pentru activitățile de minerit și prelucrătoare, se calculează ponderile fiecărei diviziuni în total secțiune;
 - Ponderile obținute se aplică la datele privind numărul salariaților din AMIGO pentru activitățile de minerit și prelucrătoare; de aceea, distribuția numărului salariaților înregistrați în AMIGO în concordanță cu distribuția din ASA este obținută la nivel de 2 cifre CAEN.
 - Pentru numărul salariaților din sectorul financiar, datele din situațiile financiare ale instituțiilor financiare, bancare și de asigurări sunt utilizate pentru a corecta datele din AMIGO; chiar dacă datele din cele două surse sunt apropiate în valoare, situațiile financiar-contabile reprezintă surse administrative ce cuprind date exhaustive;
 - Pentru numărul salariaților angajați în activități de servicii pentru întreprindere, administrație publică și alte servicii colective, corespunzătoare sectorului administrației publice, datele din AMIGO sunt corelate cu cele din bugetele administrațiilor publice și repartizate pe tipuri de servicii;
- (ii) pentru lucrătorii independenți
 - Datele din AMIGO pentru activitățile din activitățile prelucrătoare, construcții, hoteluri și restaurante; transport și telecomunicații; financiare, servicii pentru întreprindere și educație sunt corectate în acord cu datele din declarațiile pe venitul global al persoanelor independente furnizate de Ministerul Finanțelor Publice.

Ajustarea pentru conceptul domestic se aplică asupra totalului persoanelor ocupate pentru a obține salariații și lucrătorii independenți rezidenți și nerezidenți ocupați în cadrul unităților producătoare rezidente. Pe baza datelor de la Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerului Administrației și Internelor, datele obținute în urma reconcilierii, se ajustează pentru conceptul domestic, după cum urmează:

- Pe baza datelor de la Ministerul Afacerilor Externe, se adaugă numărul persoanelor rezidente ce lucrează în ambasaderele României în afară, și se scade numărul persoanelor nerezidente ce lucrează în ambasaderele străine din România;
- Pe baza datelor Ministerul Muncii, Familiei și protecției Sociale, Ministerului Administrației și Internelor, prin adăugarea datelor privind persoanele nerezidente ce lucrează în România și scăzând numărul rezidenților ce lucrează în afară.

Valorile absolute ale ocupării estimate în conturi naționale prezintă mici diferențe dintre conceptul domestic și conceptul național. În general, se observă un număr mai mic de persoane rezidente și nerezidente ocupate în unitățile rezidente (concept domestic) decât numărul persoanelor rezidente ocupate în unități rezidente și nerezidente (concept național). Una din problemele întâmpinate în aplicarea metodologiei se referă la subestimarea rezidenților ce lucrează în afară. Se semnalează o lipsă de informații privind numărul de lucrători care părăsesc țara pentru a lucra în afara țării prin agențiile private de ocupare.

Contabilizarea timpului efectiv de muncă

SEC95 prevede că totalul orelor lucrate reprezintă suma orelor efectiv lucrate de salariați și lucrători independenți în cursul perioadei luate în calcul, în cadrul unităților de producție. În cadrul sistemului de conturi se preferă totalul orelor lucrate ca unitate de măsurare a forței de muncă ocupate.

Conform normelor stabilite de Biroul Internațional al Muncii, totalul orelor lucrate cuprinde:

- orele lucrate efectiv în timpul perioadelor normale de lucru;
- orele efectuate în plus și în general remunerate conform baremurilor superioare sau baremului normal (ore suplimentate);
- timpul aferent altor activități colaterale legate de locul de muncă.

În totalul orelor efectiv lucrate nu se cuprind:

- orele remunerate dar neefectuate, cum ar fi: concediile anuale plătite, zilele de sărbătoare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

plătite și concediile de boală plătite;

- pauzele pentru masă;

- orele plătite, consacrate drumului de la domiciliul la locul de muncă.

Persoanele contabilizate ca fiind ocupate în diferitele activități ale economiei naționale efectuează un număr de ore de muncă, corespunzătoare contractului de angajare. Cu toate acestea, orele efectiv lucrate diferă în realitate față de orele prevăzute în contractele de muncă, acestea putând fi mai multe sau mai puține.

Contabilitatea națională este interesată să obțină evidența muncii efective, pentru a realiza o imagine reală a productivității muncii. De aceea, în România, pe baza surselor de date restrictive disponibile la nivelul Institutului Național de Statistică, se realizează ajustarea numărului de persoane contabilizate în ocupare cu persoanele aflate în concediul de maternitate. Acestea deoarece, deși persoanele respective păstrează o legătură formală cu locul de muncă (un contract de muncă valabil), totuși nu prestează efectiv ore de muncă în activitatea respectivă pe perioade lungi de timp. În acest mod se contabilizează numai timpul efectiv de muncă.

Pe baza datelor de ocupare obținute în "număr persoane", se obțin datele privind timpul de muncă măsurat în "ore-om".

Raționamentul pornește de la ideea că fiecare persoană lucrează în principal într-un loc de muncă, dar aceasta mai poate avea și alte locuri de muncă secundare. Astfel, numărul de persoane este considerat număr de locuri de muncă principale (în diferite activități, clasificarea de bază utilizată fiind cea pe 17 ramuri, conform CAEN Rev.1). La acestea se adaugă locurile de muncă secundare (corespunzătoare diferitelor activități din cele 17), obținându-se totalul locurilor de muncă pe care persoanele ocupate le au în activități principale și secundare, așa cum sunt evidențiate în conturile naționale din România. Același mod de calcul se aplică și pentru salariați și pentru lucrătorii independenți și familiari.

Pe lângă estimările anuale în persoane și ore de muncă efectivă privind ocuparea salariaților și lucrătorilor independenți la nivel anual, sunt necesare mai multe informații cum ar fi: estimări la nivel trimestrial (pentru o mai mare operativitate și pentru surprinderea sezonality diferitelor domenii de activitate), detalieri pe variabile sociale – sex, grupe de vârstă (utile politicilor macroeconomice de profil), etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Estimările trimestriale privind ocuparea precum și pentru celelalte variabile sociale se realizează pe baza informațiilor din cadrul anchetei trimestriale AMIGO pentru a obține numărul de ocupații corespunzătoare ramurilor de activitate din economie, numărul de ore lucrate pe săptămână și numărul de săptămâni lucrătoare (pentru întreg anul și pentru fiecare trimestru). Totalul orelor lucrate pe variabile sociale se obține prin înmulțirea numărului de ocupații din fiecare celulă de calcul cu numărul mediu de ore lucrate pe săptămână și cu numărul de săptămâni lucrate.

O estimare cât mai pertinentă a numărului de săptămâni lucrătoare (anuale și trimestriale) ține cont de următoarele informații:

- distribuția sărbătorilor legale naționale de-a lungul anului și numărul lor;
- distribuția concediilor de odihnă pe baza statisticilor de turism.

Estimările trimestriale provizorii privind ocuparea forței de muncă în conturi naționale se publică la 60 zile de la finalizarea perioadei de referință. De aceea, nu se pot utiliza rezultatele din AMIGO trimestrial, acestea nefiind publicate până la acest termen. De aceea, sunt utilizate tendințele observate în datele din trecut, precum și informațiile conjuncturale privind „efectivul salariaților din economie” publicate în Buletinul statistic lunar.

2. EFECTIVUL SALARIAȚILOR ȘI CÂȘTIGURILE SALARIALE

Sfera de cuprindere

Pentru sectorul economic, au fost incluse în cercetare unitățile cu 4 salariați și peste, care reprezintă 92,73% din numărul total al salariaților din acest sector.

Definiții și concepte

Efectivul salariaților cuprinde persoanele cu contract de muncă/raport de serviciu pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul), existente în evidențele unităților economico-sociale la sfârșitul perioadei de referință. Nu sunt cuprinși salariații detașați la lucru în străinătate și cei care cumulează mai multe funcții și nu au funcția de bază la unitatea raportoare.

Sunt excluse cadrele militare și personalul asimilat (M.A.N., M.A.I., S.R.I. etc.).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Câștigul salarial nominal brut cuprinde salariile, respectiv drepturile în bani și în natură cuvenite salariaților pentru munca efectiv prestată (inclusiv pentru timpul lucrat suplimentar) potrivit formei de salarizare aplicată, sporurile și indemnizațiile acordate ca procent din salariu sau în sume fixe, alte adaosuri la salarii potrivit legii, sumele plătite pentru timpul nelucrat (indemnizațiile pentru concediile de odihnă și studii, zile de sărbătoare și alte zile libere, sumele plătite din fondul de salarii pentru concediile medicale), premiile, primele de vacanță și alte sume plătite din fondul de salarii conform actelor normative sau contractelor colective de muncă, sumele plătite din profitul net și alte fonduri (inclusiv contravaloarea tichetelor de masă).

Câștigul salarial nominal net se obține prin scăderea din câștigul salarial nominal brut a: impozitului, contribuției salariaților pentru asigurările sociale de sănătate, contribuției individuale de asigurări sociale de stat și a contribuției salariaților la bugetul asigurărilor pentru șomaj.

Câștigul salarial mediu lunar reprezintă raportul dintre sumele plătite salariaților de către operatorii economici în luna de referință, indiferent pentru ce perioadă se cuvin, și numărul mediu de salariați. Numărul mediu al salariaților reprezintă o medie aritmetică simplă calculată pe baza efectivelor zilnice ale salariaților din luna respectivă. În efectivul de salariați luat în calcul se includ numai persoanele care au fost plătite pentru luna respectivă. Nu se iau în considerare: salariații aflați în concediu fără plată, în grevă, detașați la lucru în străinătate și cei al căror contract de muncă/raport de serviciu a fost suspendat.

Datele sunt agregate după activitatea omogenă a unităților; aceasta înseamnă că pentru unitățile care desfășoară mai multe activități (secundare) decât cea principală, activitățile secundare sunt cuprinse, fiecare, la activitățile economice conform CAEN Rev.2 corespunzătoare.

Forma de proprietate se stabilește funcție de tipul capitalului declarat de unitatea/întreprinderea raportoare.

Clasa de mărime se stabilește funcție de efectivul salariaților la sfârșitul lunii declarat de unitatea/întreprinderea raportoare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

3. INDICATORI DE PRODUCTIVITATE

- Productivitatea muncii (în industrie) - reprezintă valoarea producției industriale pe salariat, la nivelul unei luni și se calculează pe baza valorii producției industriale media lunară, în anul de bază 2005, multiplicată cu indicele lunar al productivității muncii în industrie față de anul de bază 2005.

- Costul unitar al muncii (în industrie) – reprezintă raportul, exprimat procentual, dintre câștigul salarial mediu brut și productivitatea muncii, pentru luna de referință.

- Productivitatea muncii pe persoană ocupată și pe oră lucrată - se calculează ca raport între valoarea brută adăugată (VAB) și populația ocupată, respectiv numărul orelor lucrate estimate conform SEC 1995.

4. INDICATORI STRUCTURALI

Indicatorii structurali - sarcina fiscală asupra costului forței de muncă, capcana șomajului, capcana salariului mic - se estimează lunar, conform metodologiei Eurostat și OECD, pentru o unitate etalon (notată în continuare cu AW) reprezentată de salariatul cu program complet de lucru din activitățile de industrie, construcții și servicii comerciale (secțiunile B – N, conform CAEN Rev.2).

Definiții și concepte

- Sarcina fiscală asupra costului forței de muncă - reprezintă proporția tuturor reținerilor (contribuții sociale și impozit) suportate de angajat și de angajator în totalul costului forței de muncă pentru un AW care realizează 67% din câștigul mediu brut al activităților de industrie, construcții și servicii comerciale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

- **Capcana șomajului** - permite evaluarea consecințelor financiare în cazul transferului din șomaj în câmpul muncii ca AW care realizează 67% din câștigul mediu brut al activităților de industrie, construcții și servicii comerciale. Indicatorul măsoară proporția sumelor reținute din câștigul brut ca efect al impozitării și plății contribuțiilor de asigurări și protecție socială și sistarea indemnizației de șomaj și a altor beneficii sociale, în condițiile în care o persoană iese din șomaj și intră în câmpul muncii. Indicatorul reprezintă ponderea diferenței dintre câștigul brut și creșterea venitului net (când iese din șomaj și intră în câmpul muncii) în câștigul brut.

- **Capcana salariului mic** - permite evaluarea consecințelor financiare în cazul în care o persoană salariată își mărește efortul de muncă depus și implicit, nivelul salariului câștigat, adică măsoară proporția sumelor reținute din câștigul brut ca efect al impozitării, plății contribuțiilor de asigurări, protecție socială și orice alte reduceri sau sistări ale beneficiilor sociale, în condițiile în care are loc o creștere a câștigului brut. Indicatorul reprezintă ponderea diferenței dintre creșterea câștigului brut și cea a venitului net (creșteri determinate de mărirea efortului de muncă) în creșterea câștigului brut.

Indicatorul se calculează pentru două cazuri particulare:

- persoană necăsătorită, fără copii, în ipoteza în care, de la un nivel al câștigului de 33% din câștigul salarial mediu brut al unui AW ar atinge un nivel al câștigului de 67% din câștigul salarial mediu brut al unui AW;
- cuplu căsătorit, cu doi copii, din care un singur părinte lucrează, în ipoteza în care, de la un nivel al câștigului de 33% din câștigul salarial mediu brut al unui AW ar atinge un nivel al câștigului de 67% din câștigul salarial mediu brut al unui AW.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

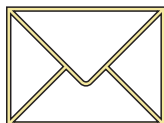
”Biroul pentru observarea pieței muncii și a calității locurilor de muncă”

Telefon/fax:
021.316.27.98
021.316.27.99

E-mail:
bns@bns.ro

Website
www.observator-bns.ro

Adresa:
Strada Turturelelor nr 11 A, etaj 3
Sector 3, București

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Blocul Național Sindical

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013
FONDUL SOCIAL EUROPEAN. Investește în oameni!

Titlul programului: Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Titlul proiectului: Biroul pentru observarea pieței muncii și a calității locurilor de muncă

Editorul materialului: Blocul Național Sindical

Data publicării: IANUARIE 2011

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României”

ISBN: 978-973-0-09747-4

ianuarie 2011

www.observator-bns.ro